Se crede că unele reptile din ordinul crocodilienilor, cu corpul acoperit de plăci osoase, cu coadă lungă și cap alungit ar atinge circa zece metri. Dar exemplarele prinse pînă acum — zic alții — nu au depășit lungimea maximă de șase metri. Nu știm cărei versiuni să-i acordăm mai mare credit, dar presupunem că și una și alta, atunci cînd au fost emise, au avut la bază niște argumente destul de concrete. (Diferența de patru metri este, totuși, prea mare pentru a fi considerată o eroare...). Poate că a doua versiune a avut în vedere că acest gen de reptilă (Crocodylus niloticus) trăiește numai în Valea Nilului. Cercetări recente au dovedit însă că aria sa de răspîndire este mult mai vastă, ajungînd pînă în Madagascar, Insulele Comore și arhipelagul Seychelles. Este foarte posibil ca în aceste zone să trăiască și exemplare de lungimea amintită în prima versiune.

Crocodilul de Nil îl găsim astăzi doar pe cursul superior al marelui fluviu egiptean, precum și în regiunea marilor lacuri, pe cursul inferior fiind aproape exterminat din cauza pagubelor pe care le aducea populației, dar mai ales pentru pielea și carnea sa foarte căutate. Își petrece timpul încălzindu-se la soare, pe bancuri de nisip, dar cel mai des se scaldă, nelăsîndu-și la suprafață decît capul. În caz de secetă, își sapă, în albia fluviului, o vizuină lungă de zece metri, unde dormitează. Se hrănește cu pești și mici animale vertebrate. Odată cu amurgul pornește la vînătoare, care ține pînă în primele ore ale dimineții; atunci îi cad victimă diferite animale (în special cîini) și păsări care vin la adăpat. În stomacul unui crocodil vînat pe aceste meleaguri s-au găsit 32 de plăcuțe metalice de identificare aparținînd cîinilor pe care îi mîncase.

Femela depune ouăle într-o groapă săpată în mîl sau nisip, la o distanță de aproximativ 200 de metri de malurile apei. În toată perioada incubației ea nu le părăsește, iar cînd se apropie sorocul, micii crocodili scot niște țipete slabe. La auzul acestora, femela scoate ouăle de la locul lor, le sparge coaja, după care își ajută puii să părăsească cochilia. Din acest moment au intrat și ei în viață, cu toate drepturile pe care li le-a conferit natura.

cămila stă culcată, cu picioarele sub corp și cu fața spre Soare, expunînd astfel razelor o suprafață cît mai mică. Atunci cînd Soarele se deplasează, ea se întoarce în direcția respectivă, apărînd de căldura excesivă locul pe care stă. În perioada cea mai călduroasă a zilei, cămilele se odihnesc în grupuri mici, strîns lipite unele de altele, reducînd la minimum suprafața expusă Soarelui.

Broasca de deșèrt are la membrele posterioare cîte un pinten cornos, cu ajutorul căruia se îngroapă în pămînt pentru a se feri de arșiță. „Camera" săpată este căptușită cu un soi de mucus produs de animal, alcătuind un strat



CERBUL  APITI

Denumirea latină a cerbului wapiti (Cervus canadensis) ne spune că patria sa natală este Canada. Îl găsim însă şi în ţara vecină, în Statele Unite ale Americii, în munţii Rochenses din Noul Mexic. Este o specie din familia cervidelor care diferă mult de cerbul nostru european. Are trup mai masiv, mai impozant, cu nuanţe de monumentalitate. În timpul verii, blana sa capătă nişte nuanţe coloristice mai spălăcite şi neuniforme, creîndu-ţi impresia că se află într-o continuă năpîrlire. Capul, gîtul şi picioarele sînt de culoare cafeniu închis, cu accente cenuşii; crupa şi coada sînt de un galben tern, lipsit de strălucire.

Diferenţe există şi la ramurile coarnelor. Extremităţile lor, mari şi masive, nu formează coroană, ci sînt dispuse ca degetele unei mîini întinse. În timp ce pădurile răsună de boncăluituri grave şi de o mare sonoritate ale cerbilor noştri, chemările cerbilor wapiti sînt mai curînd stridente, piţigăiate şi dezagreabile pentru ureche. În schimb, sînt cei mai sociabili din toţi cerbii cunoscuţi pe planetă; trăiesc în turme foarte mari, populînd, vara, pădurile răzleţe, iar iarna văile largi de la poalele munţilor ce le oferă hrană şi adăpost. Unele dintre aceste turme sînt compuse numai din masculi adulţi, iar altele din tineretul ultimelor două generaţii. Uneori turmele se reunesc şi se angajează în lupte destul de serioase. Cei mai puternici îi obligă pe cei slabi să cedeze.

Se întîmplă uneori ca în timpul luptei unii combatanţi să cadă cu burţile sfîrtecate sau alţii să părăsească cîmpul de bătaie fără... arme.

La patru zile după naştere, puiul de căprioară este destul de puternic pentru a-şi urma mama, devenind, astfel, membru titular al turmei.



ANIMALE DIN MEDII VITREGE DE EXISTENŢĂ

izolator care împiedică pierderile de apă. Poate rămîne ascunsă 8—9 luni, pînă ce ploaia o trezeşte, şi atunci se grăbeşte să se reproducă. Dezvoltarea este rapidă, după 1—2 zile mormolocii se metamorfozează, iar într-o lună toţi indivizii au ajuns la maturitate!

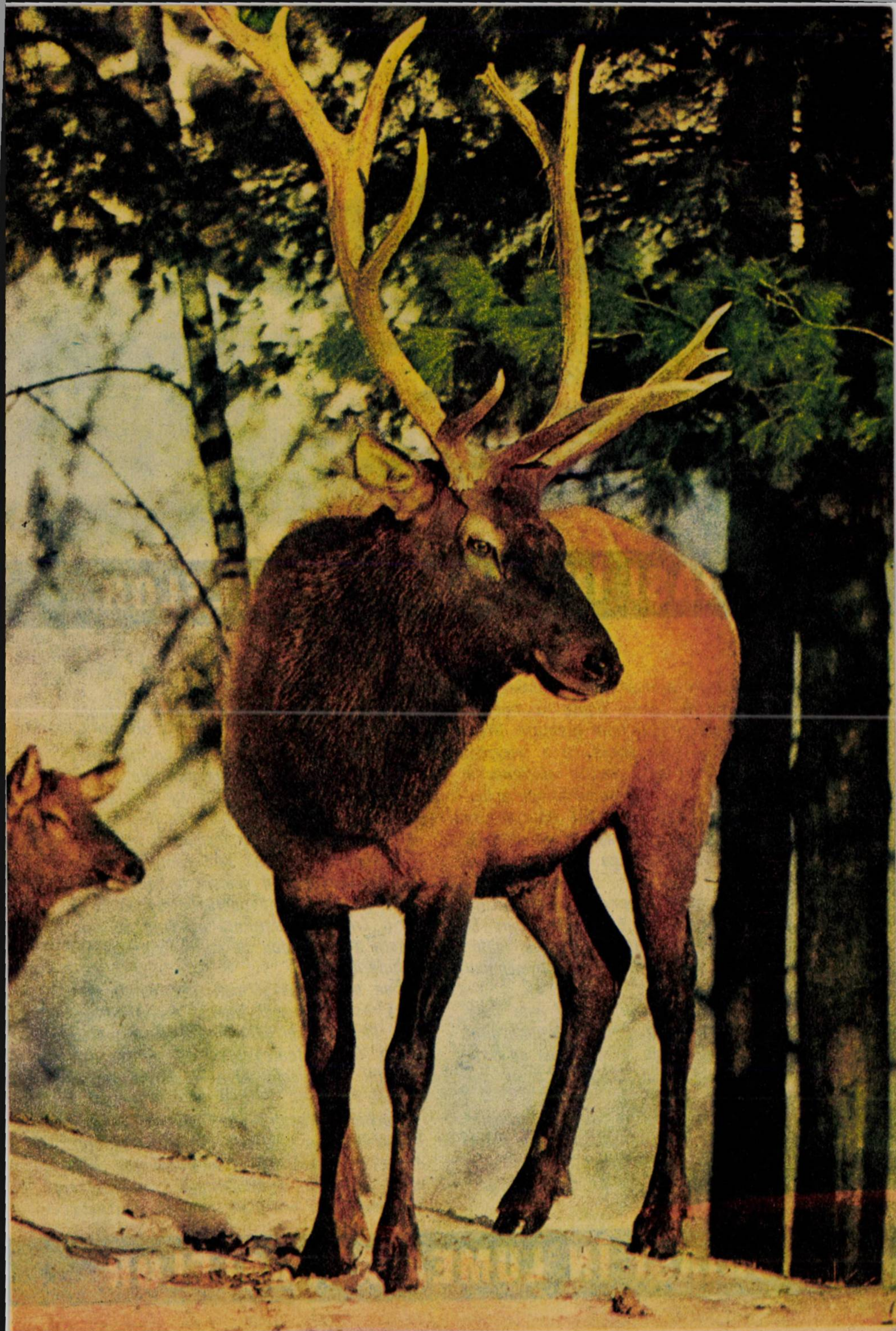
Dar să părăsim deşertul şi să ne scufundăm, cu ajutorul unui batiscaf, în abisurile oceanului. Pe fundul oceanului presiunea este enormă, domneşte întunericul deplin şi este foarte frig. Un mîl foarte fin, bogat în siliciu, acoperă totul. Dar şi aici există viaţă. Unele crustacee adaptate mediului abisal au o carapace chitinoasă, picioare lungi şi ochi reduşi sau chiar absenţi. Ce mănîncă oare? Puţinele resturi care ajung aici din păturile superioare ale apei sau pur şi simplu mîl bogat în microorganisme.

Peştii abisali au stîrnit dintotdeauna curiozitatea datorită formelor, dar mai ales datorită organelor luminoase şi dispozitivelor-capcană de capturare a prăzii. Cei mai mulţi au culori întunecate şi o mulţime de excrescenţe, care atîrnă pe corp. Dar ce sînt acele organe luminoase? Sînt nişte formaţiuni specializate, situate fie pe laturile corpului, fie la capătul excrescenţelor amintite şi în care au loc nişte reacţii chimice (proprii sau produse de nişte bacterii) ce au ca rezultat producerea de lumină. Lumina are un dublu rol: ajută peştii să se recunoască între ei şi în acelaşi timp atrage prada (alţi peşti care ajung aici). Răpitorii abisali au guri enorme, cu dinţi foarte ascuţiţi: nu-şi pot permite să scape prada, care şi aşa este săracă!

Să încheiem cu precizarea că presiunea teribilă a apei a determinat ca animalele abisale să aibă şi în celulele corpului o presiune la fel de mare (altfel ar fi strivite). Din această cauză, orice animal abisal este greu de adus la suprafaţă pentru a fi studiat deoarece, în contact cu presiunea atmosferică, lichidul corpului (care are o presiune cu mult mai mare) dezagregă pur şi simplu ţesuturile.

Am pomenit cîte ceva numai despre aceste două medii de viaţă extreme. Să nu uităm gheţurile polilor ori lacurile suprasărate. Şi ele adăpostesc viaţă. Încă o dată, nu putem să nu fim încîntaţi de uriaşa diversitate a vieţuitoarelor.

N. GĂLDEAN



BALENA ALBASTRĂ



URIAȘI ÎN LUMEA ANIMALELOR

Cel mai mare animal de pe Pămînt este balena albastră, care poate ajunge la 30 m lungime şi 120 tone greutate. Greutatea inimii ei este egală cu a unui cal greu (circa 700 kg), rinichii cîntăresc 1 tonă, limba 2 tone. Stomacul atinge o lungime de 3 m, iar intestinul 250 m. Un pui de balenă care la naştere are 8 m şi pînă la 6 tone, cîştigă zilnic pînă la 100 kg.

Cel mai mare animal terestru care există este elefantul cu urechi mari. El poate atinge o greutate de 6 tone, înălţimea de 3,7 m şi o lungime a trunchiului de 4,5 m.

Girafa este considerată cel mai înalt animal de pe Pămînt. Cînd îşi întinde gîtul vertical, poate ajunge la înălţimea de 6 m (lungimea trunchiului atinge 2,5 m, iar greutatea 1,5 tone).

În ciuda înfăţişării ei aparent greoaie, girafa reuşeşte să întreacă un cal de curse pur sînge.

Dar să cunoaştem şi pe clase de animale uriaşii:

Dintre meduze, în regiunile nordice întîlnim meduza uriaşă – Cyanea mărilor arctice. Umbrela acestui animal are un diametru de 2 m, iar fasciculele de tentacule care atîrnă de ea măsoară 20–30 m.

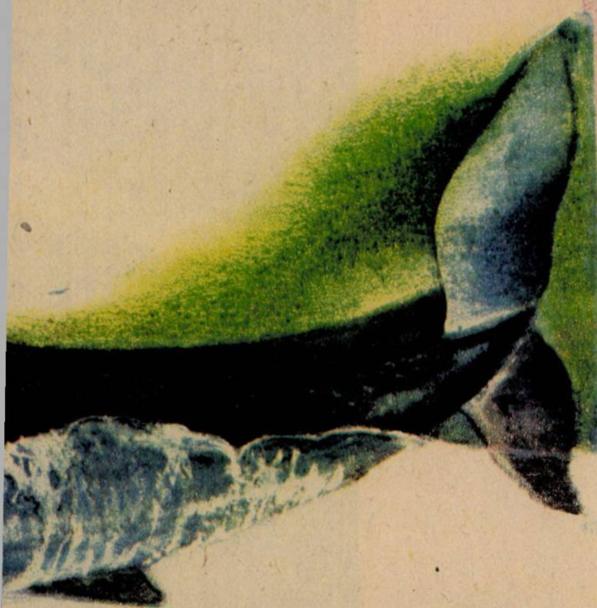
Cea mai mare moluscă cu cochilie este Tridacna, care are un diametru de 1,5 m şi cîntăreşte în jur de 300 kg. Ea trăieşte în Oceanul Indian şi în Marea Roşie. Valvele cochiliei sale se închid cu atîta putere încît reuşesc să taie cablul de care este suspendată o ancoră marină.

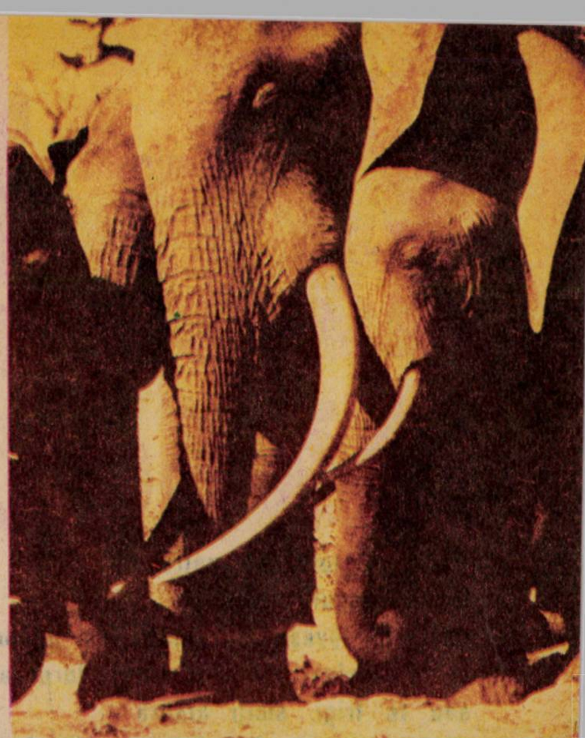
Se povesteşte că odată, introducîndu-se într-o Tridacna capturată un drug de fier, acesta a fost îndoit de valve în momentul închiderii lor.

Cea mai lungă şi mai voluminoasă moluscă este calmarul, specia Architheuthis, care atinge 3 m lungime, iar tentaculele 15 m. Dintre toate animalele, acesta are cel mai mare ochi, el avînd un diametru de 30 cm.

Rechinul albastru sau pelerinul atinge 15 m lungime şi uneori 30 m. El se hrăneşte cu crustacee şi alte animale mărunte, datorită particularităţilor aparatelor sale bucale şi branhiale. În unele ţări este

URIAȘI ÎN LUMEA ANIMALELOR





URIAȘI ÎN LUMEA ANIMALELOR

pescuit pentru carnea lui comestibilă şi pentru ficat, care conţine pînă la 60% grăsime.

Dintre batracieni, cel mai mare este marea salamandră japoneză. Ajunge pînă la 1,5 m lungime. Trăieşte în apele Chinei şi Japoniei, hrănindu-se cu peşti, broaşte, insecte acvatice.

Anaconda, cel mai mare şarpe din lume, atinge lungimea de 15 m. Trăieşte pe ţărmurile mlăştinoase ale Amazonului, fiind un bun înotător, dar şi un bun căţărător în copaci, care îi servesc ca loc de refugiu şi odihnă. Se hrăneşte cu animale sau păsări venite la mal să bea apă. După ce le sufocă, le trînteşte sub apă, unde le înghite.

Insecta cu cea mai mare lungime este Phibalosoma, care trăieşte în insula Singapore. Ea poate atinge 27 cm lungime, iar în stare de repaus, cînd stă cu picioarele întinse, depăşeşte 40 cm. În această poziţie, insecta seamănă cu o rămurică, încît este extrem de greu să fie zărită.

În apele Oceanului Indian şi regiunile tropicale ale Oceanelor Pacific şi Atlantic trăieşte cea mai mare broască ţestoasă din lume, denumită Luth. Greutatea ei se ridică la 600 kg, iar lungimea carapacei depăşeşte 2 m. Nu iese pe ţărm decît pentru depunerea ouălor, de obicei pe insule ceva mai pustii. Micile broaşte ţestoase ieşite din ouă abia ating lungimea de 5 cm.

Dintre păsări, struţul african este cea mai mare. Atinge o lungime de 2 m (de la vîrful ciocului pînă la vîrful cozii), o greutate de 90 kg şi o înălţime de 2,75 m. El nu poate zbura, însă fuge foarte rapid. Este şi o pasăre puternică, ea reuşind dintr-o singură lovitură de picior să culce un om la pămînt.

Cel mai mare dintre mamiferele carnivore nu este leul, aşa cum se crede de obicei, ci ursul polar. Masculii pot ajunge la 3 m lungime, 1 m înălţime şi pînă la o greutate de 300 kg. Ei vînează foci şi peşti. Sînt consideraţi printre cei mai buni înotători şi alergători din lumea carnivorelor. Pot ajunge la o distanţă de 20 km de orice sloi de gheaţă, iar pe uscat, o sanie trasă de cei mai buni cîini nu îl poate ajunge.

ION MANTA

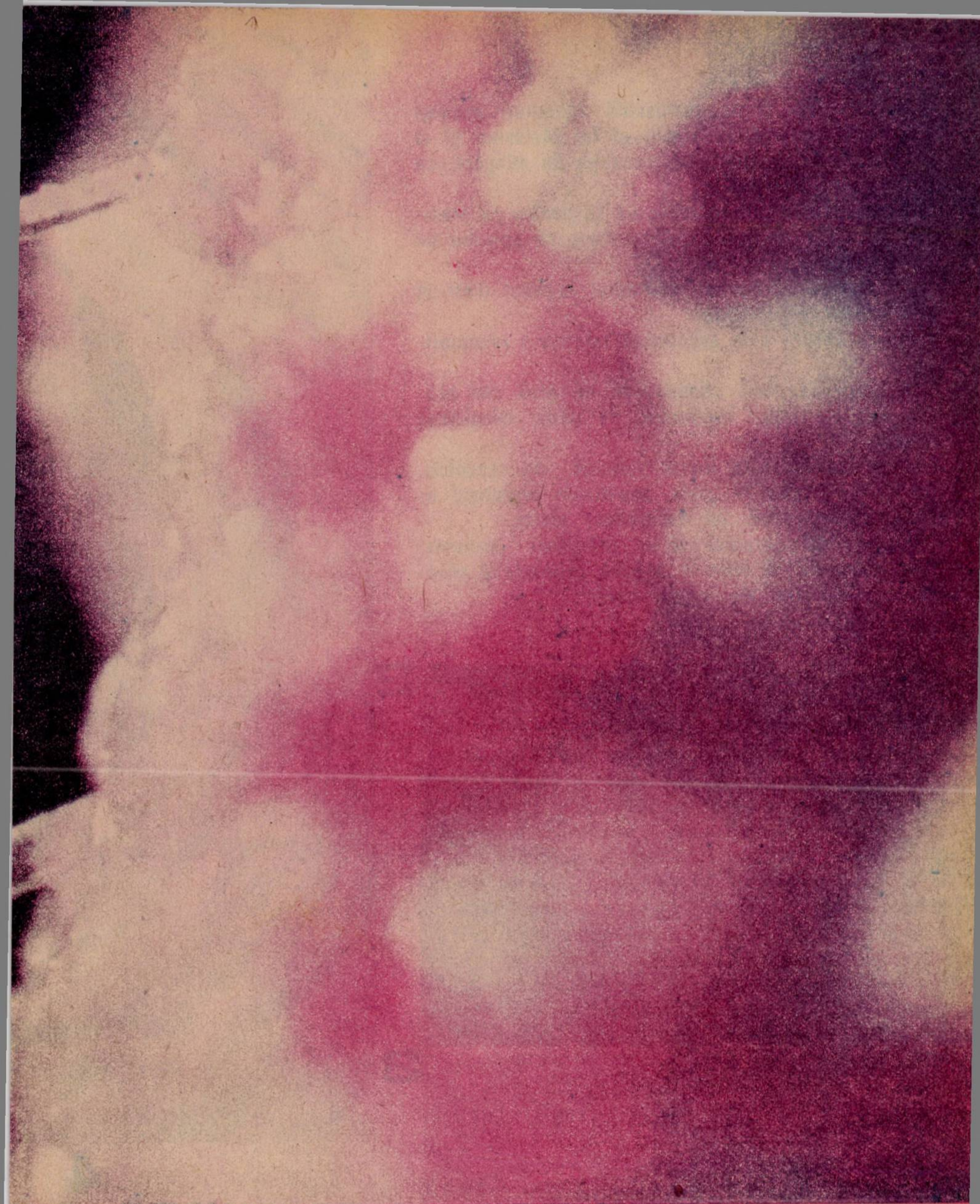
URIAȘI ÎN LUMEA ANIMALELOR

Au! Mă doare!

Pare că totul se petrece
într-o singură clipă:
cazi, te loveşti, îţi juleşti un genunchi
şi în acelaşi moment simţi durerea;
sau te frigi, simţi arsura
şi în aceeaşi clipă îţi retragi mîna
de pe obiectul fierbinte.
În realitate drumul constituirii
senzaţiei de durere,
de la sursă la creierul nostru, este lung,
deşi se petrece într-o fracţiune de secundă.
Lucrurile se petrec astfel
de milioane de ani,
dar numai astăzi
dispunem de mijloacele necesare
pentru a urmări
cum se desfăşoară procesul.
Să încercăm, cu ajutorul fotografiilor,
să refacem drumul
de la înregistrarea senzaţiei
şi pînă la prelucrarea ei în creier.
Vom înţelege astfel mai bine
unul dintre cele mai de seamă
mecanisme naturale de conservare
a vieţii, sănătăţii,
integrităţii noastre corporale.

I. Pielea noastră se află într-o veşnică alertă, în aşteptarea „mesajelor" din afara organismului. Receptori ultrasensibili, răspîndiţi cu miliardele pe suprafaţa pielii, ne fac să înregistrăm frigul şi căldura, gustul sau durerea.





1

1. Iată o porţiune a pielii sub lupa microscopului. Vedeţi firişoarele de păr? Ele alertează celulele sensibile înainte chiar ca sursa viitoarei senzaţii de durere să atingă pielea.

II. Iată doi dintre minusculii receptori ascunşi sub piele: corpusculii numiţi al lui Meissner şi al lui Pacini. Ei înregistrează senzaţia de atingere, ca şi cea de presiune.

Aceşti corpusculi ne îngăduie să dozăm cu precizie, de pildă, forţa cu care trebuie să apucăm un pahar fără a-l sparge.

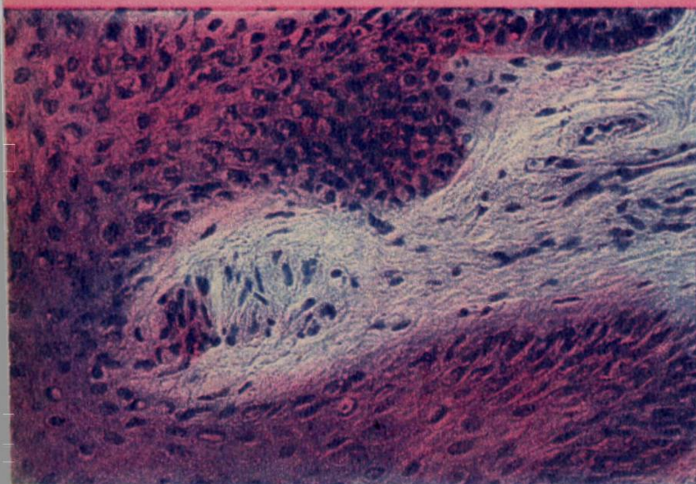
Ei transmit creierului contactul rezultat dintr-un şoc violent (o lovitură).

Sursa durerii este solicitarea intensă a receptorilor.

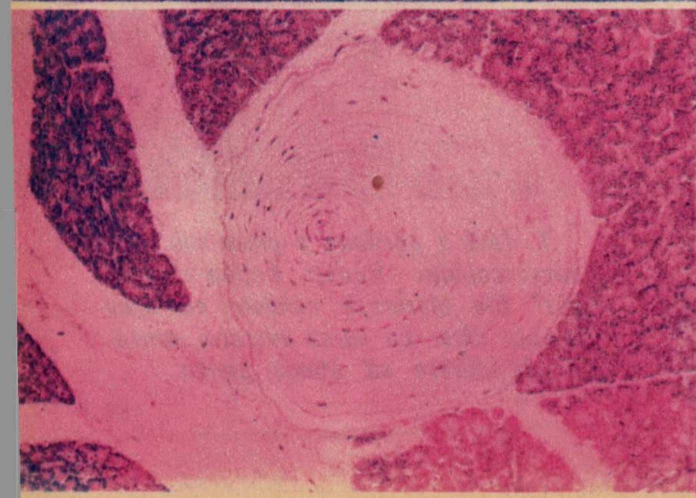
Aceiaşi receptori, stimulaţi la un grad mai scăzut, vor transmite creierului, de pildă, mîngîierea mamei.

Cînd lovitura este foarte violentă, alţi receptori, situaţi mai adînc în piele, aşa-zisele terminaţii libere, înregistrează, de asemenea, alerta.

Santinelele corpului şi-au îndeplinit misiunea. Este momentul să intre în acţiune reflexele şi reacţiile de apărare ale organismului.



2

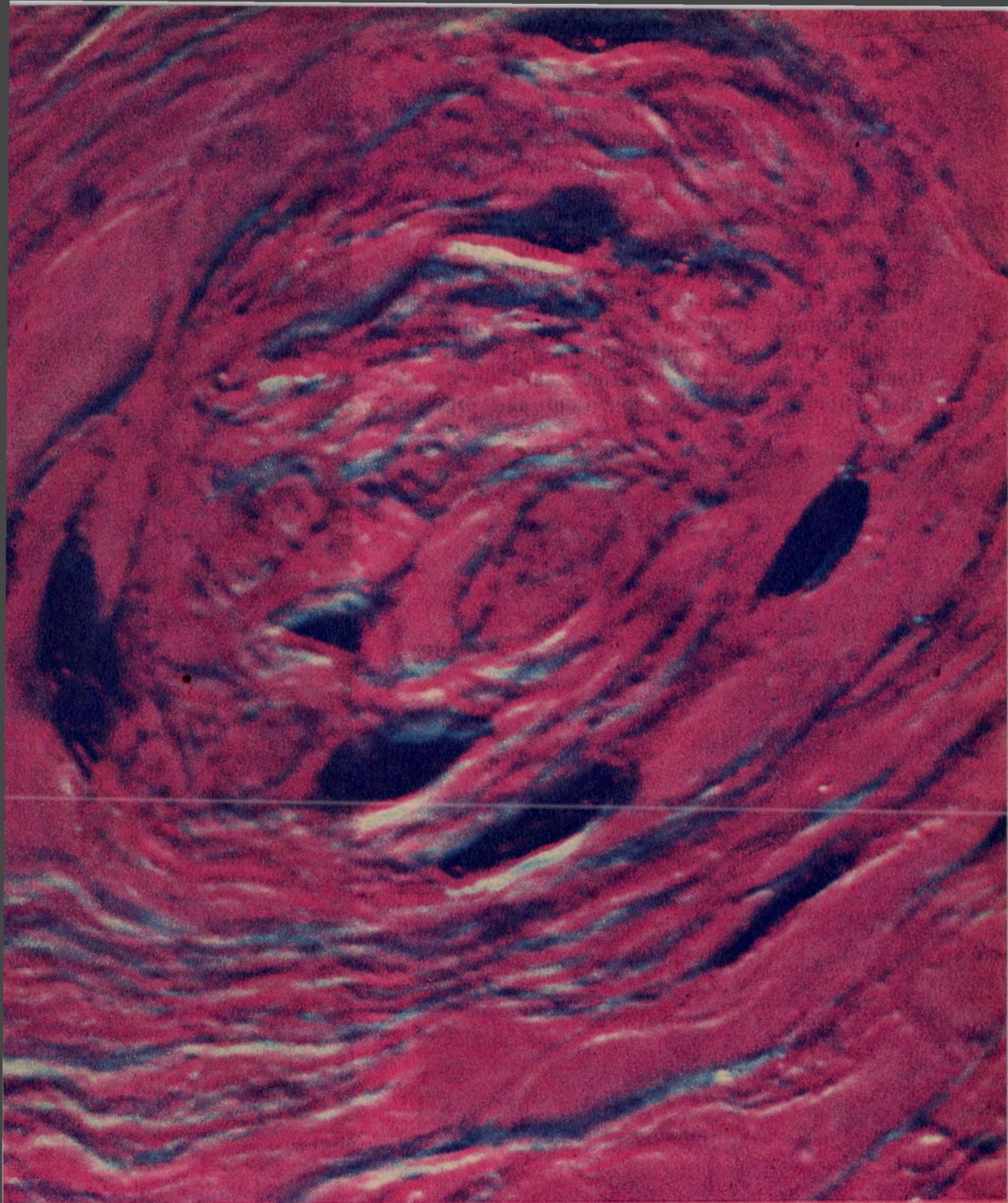


3



4

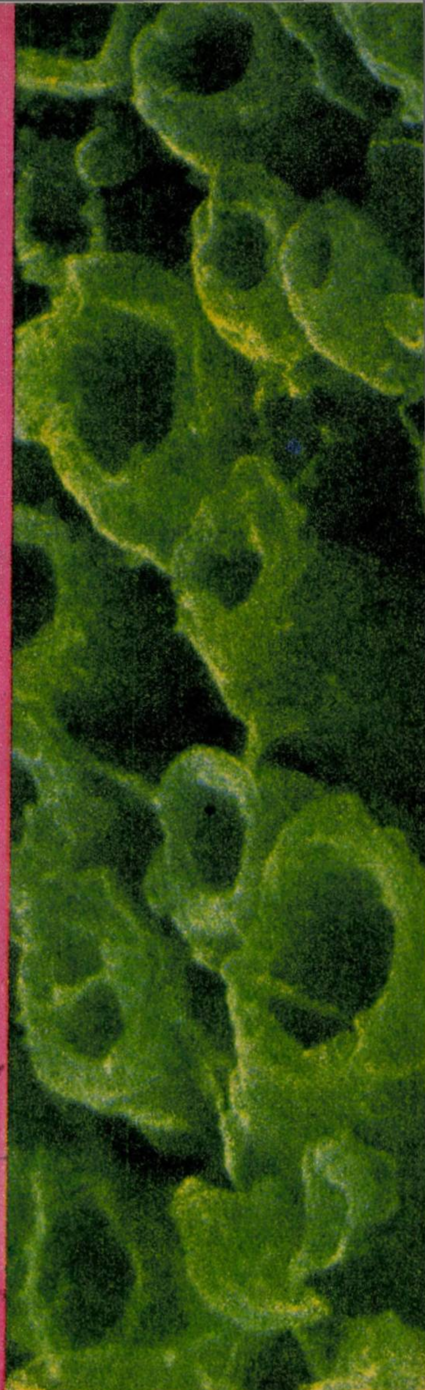
Au ! Mă doare !

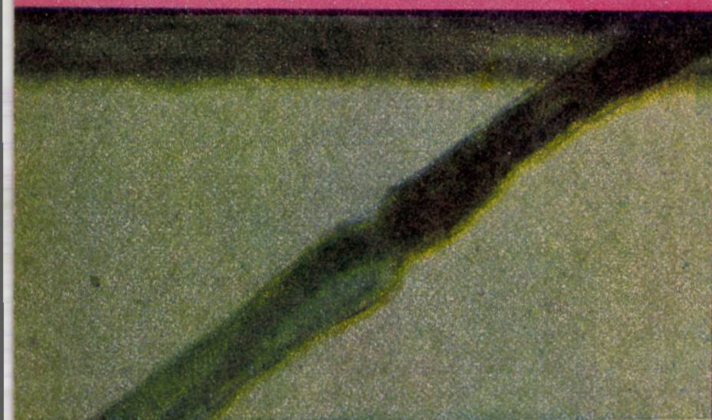


2. Corpusculul lui Meissner (stînga, sus) măsoară de la 40 la 200 de miimi de milimetru şi-şi are sediul în dermă. El este sensibil la intensitatea atingerii.

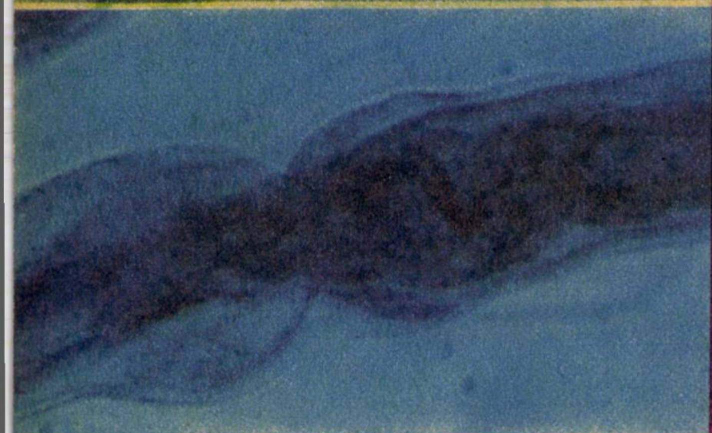
3–4. Corpusculul lui Pacini (jos; în dreapta – mărit de 100 de ori) măsoară 2 milimetri. El este sensibil la modificările de presiune şi se află tot sub dermă. Părţile cele mai sensibile ale degetelor, de pildă, sînt extrem de bogate în asemenea receptori.

III. După solicitarea receptorilor situaţi sub piele, influxul care va provoca senzaţia de durere trece prin reţeaua de transmisie a nervilor. Fiecare nerv este compus dintr-un fascicul de nenumărate fibre nervoase. Ele vehiculează impulsul într-un singur sens. Mesajul pornit de la receptori este dirijat către măduva spinării. Alte fibre, care pot aparţine aceluiaşi nerv, vor prelua ordinele provocate de percepţia loviturii. Acum un reflex motor va îndepărta, de pildă, mina care, apropiindu-se prea mult de o flacără, a înregistrat o puternică senzaţie de căldură. Durerea şi-a îndeplinit rolul său preventiv.

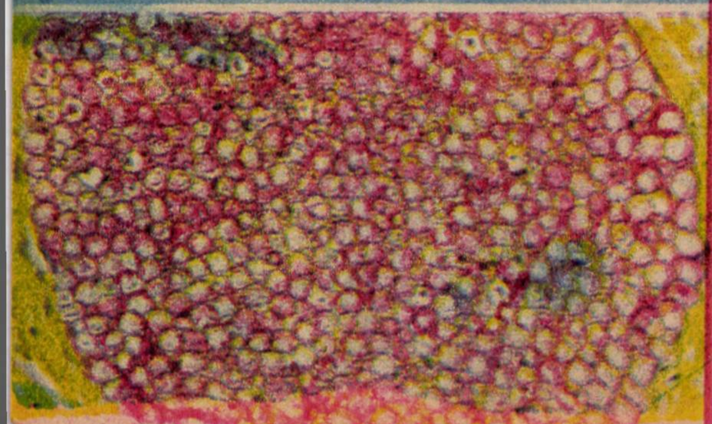




5



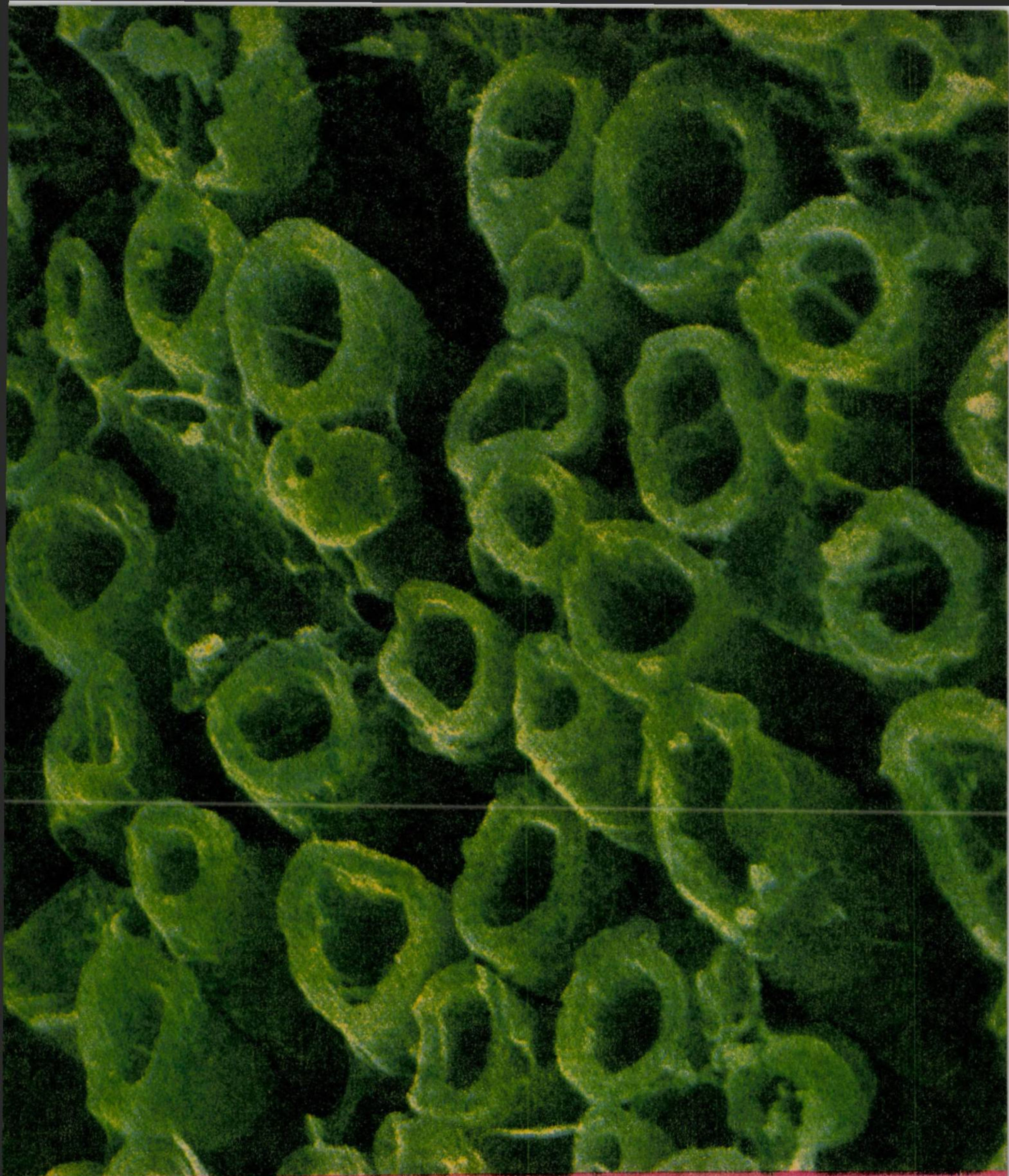
6



7

8

Au! Mă doare!

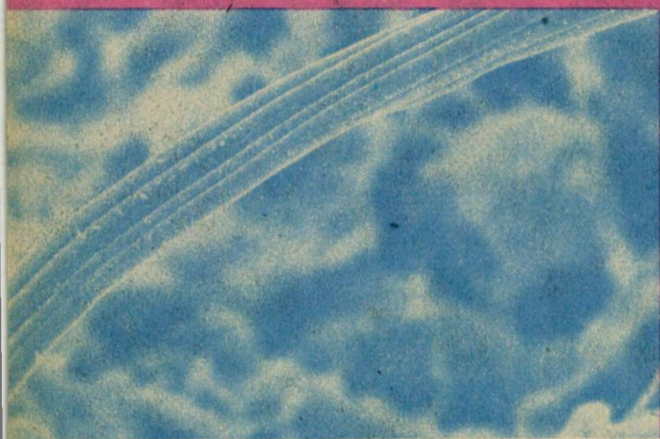


5–6. Fibrele nervoase (stînga sus și centru) sînt marcate din loc în loc de „îngustările lui Ranvier", care accelerează transmiterea mesajului ce va îndepărta mîna de sursa durerii. Fibrele care, în cazul nostru, transmit senzația de durere au mai puține îngustări.

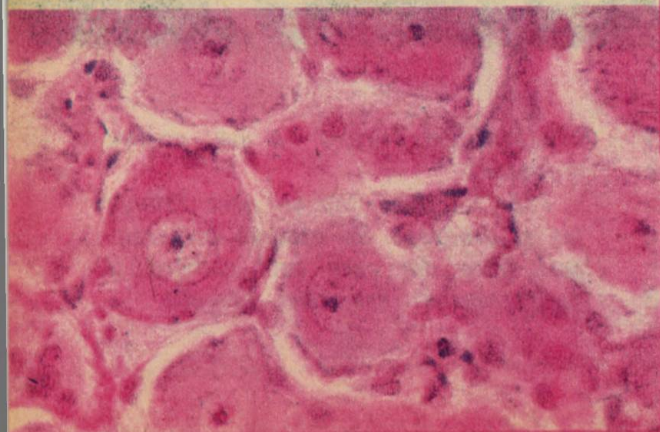
7–8. Secțiune într-un nerv (stînga jos și dreapta). Se observă numeroasele fibre din care este compus și care transmit creierului senzația.

IV. În măduva spinării, alarma declanşează un reflex protector. Mesajul durerii parvenit prin fibrele nervoase este transmis neuronilor din măduva spinării. Aceşti neuroni formează adevărate relee între periferia organismului şi creier. Celulele nervoase medulare se numără cu miliardele. Ele conduc totalitatea stimulilor recepţionaţi de organism. O singură atingere a unui singur fir de păr, de pildă, este transmisă prin trei relee: primul se află în ganglionul rahidian, al doilea în partea dorsală a şirei spinării, al treilea la baza creierului, în talamus.

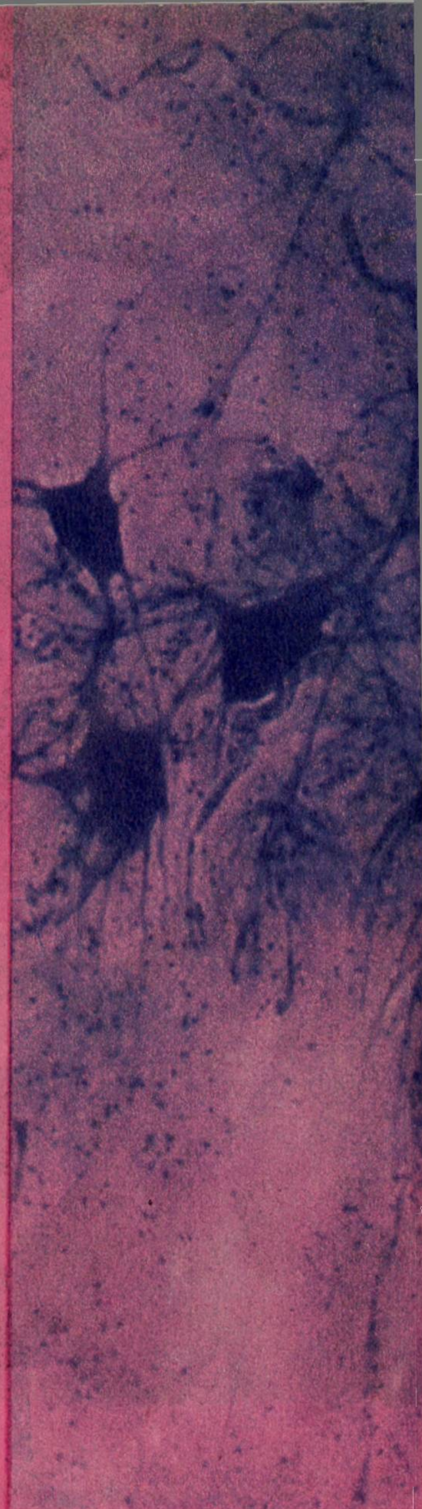
Au! Mă doare!



9



10



11



9. Un nerv senzitiv (stînga, sus), a cărui secţiune apare în (10), transmite mesajul dureros la măduva spinării (11). În această măduvă se văd neuronii care servesc drept intermediari şi al căror corp mai închis la culoare decît restul substanţei apare mărit de un milion de ori.

V. În celulele creierului, durerea fizică, simplă percepţie, poate deveni suferinţă. Aceasta se exprimă, de pildă, prin tristeţe, iritare, mînie. Numeroase structuri participă la elaborarea unui asemenea sentiment complex. La nivelul talamusului, ultimul releu înainte ca mesajul să ajungă la cortexul senzitiv, există o reprezentare a întregului nostru organism, ceea ce permite localizarea promptă a punctului dureros, concomitent cu înregistrarea lui. Astfel, în momentul în care simţi că te doare degetul, îl şi retragi, într-un reflex de apărare, de lîngă sursa durerii şi te strîmbi, strigînd: „Au! Mă doare!"

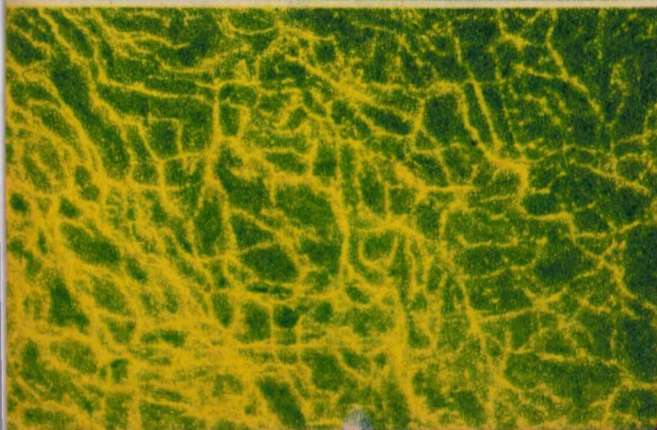
12. Prelungirile neuronilor servesc transmiterii de informaţii pînă la alte celule neuronice, cu ajutorul substanţelor numite neurotransmiţători, puse în evidenţă prin colorare cu ajutorul izotopilor radioactivi.

În (13), o celulă nervoasă fotografiată la microscopul electronic.

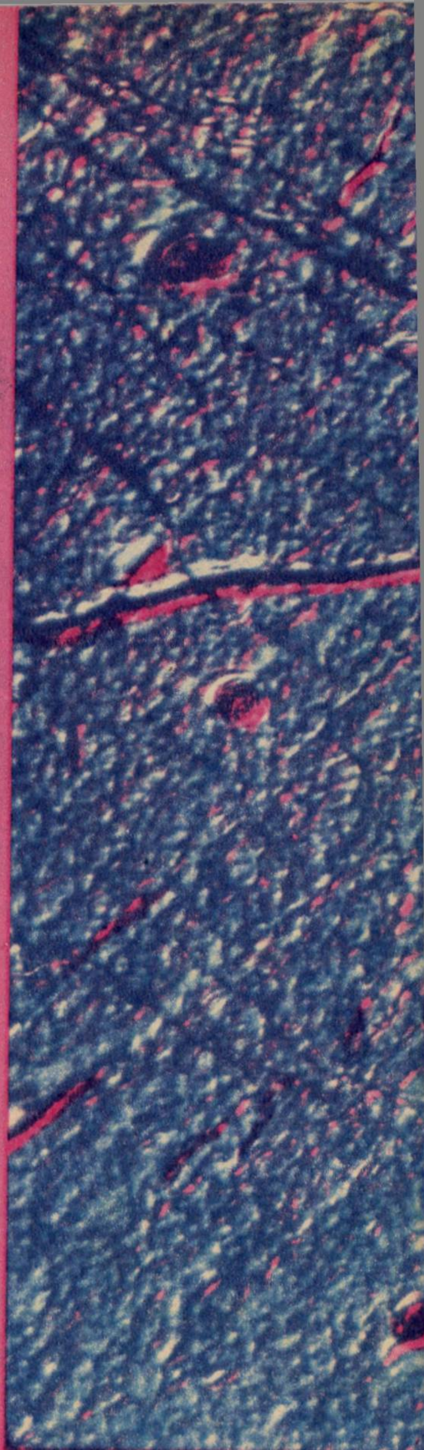
În dreapta (14), o celulă neuronică văzută la microscopul optic (fragment).



12



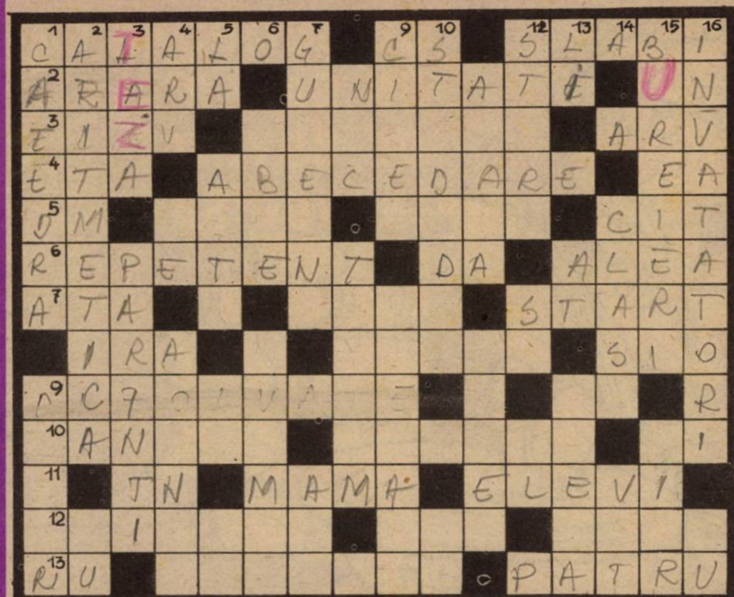
13



14

Au! Mă doare!

Recreația MARE



ORIZONTAL: 1) Oglinda clasei. Club școlar (abr.). Elevi cu note mici. 2) Spațiu de joc. Organizează pionierii dintr-o școală (pl.). Numeral. 3) Colegi cu același nume. Bogății. Rîu în Elveția. 4) Literă grecească. Te învață alfabetul (pl.). În coada clasei! 5) Desime! Programează cursurile. Lecții. Rezultatul împărțirii. 6) Codașul clasei. Oferă. Acelea. 7) Fir. Dat pe brazdă. Pornire sportivă. 8) Cureluşă de meșină. Mai mult decît colegi. Rîu în Ghana. 9) Mai mult concentrate în niște soluții. La revedere! 10) Personaj dintr-o schiță de Caragiale care zugrăvește școala din trecut. Vechi. 6,7 școlari! 11) Catene! Primul educator. Școlari. 12) Aparține oceanului. Întreg. Cel bituminos arde. 13) Ele formează o parte din grup! Învață necontenit (fig.). Scaun pentru elevi.

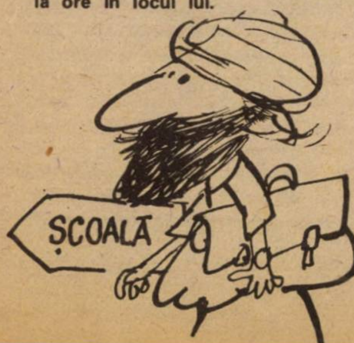
VERTICAL: 1) Locul profesorului. Elevi și profesori în piesa „Nota zero la purtare" de V. Stoenescu și O. Sava (sing.). 2) Disciplină școlară. Împreună. 3) Lucrare scrisă trimestrială. Controlează activitatea școlară a copiilor săi. 4) Perioade de școlarizare. Începutul și sfîrșitul orelor! Strîns într-un termen aritmetic. 5) Notă la școala de muzică. Muzica sau desenul. Caiete! Notat înainte! 6) Oraș în antica Focidă. Aflat în stare de orice. 7) A conduce. Mai aproape. 8) Pom fructifer cu lemn bun pentru mobilierul școlar. Carte de specialitate. 9) Scris inteligibil. Lăsată corigentă. 10) Pe băncile universităților. Încep orele! 11) Se dă uneori pe față. Cu temele scrise (sing.). 12) Veste. Nota 7 la muzică. Clasă (abr). 13) Debutante la literatură! Cal dobrogean. „Elevul din banca a II-a" pe scenă. 14) Sală de cursuri. Produs podgorean. 15) Stimulați pentru bune rezultate la învățătură. Înfruntat de cutezători. 16) Predau în școlile elementare. În sfîrșit, gata!

DICȚIONAR: ARV, ETA, IRA, SIO, ABAE.

CRISTI V. POGONETE
elev, Pitești

●

Intr-o provincie din India există un regulament școlar neobișnuit: Potrivit acestuia, daca un elev lipsește de la școala din cauză că are antrenament la hochei pe iarbă, sport deosebit de răspîndit în India, unul dintre părinții acestuia trebuie să meargă la ore în locul lui.





CUM SE COMPUNE UN CAREU DE CUVINTE ÎNCRUCIȘATE



Pentru a compune un careu corect este bine să cunoaştem normele tehnice din publicistica românească de specialitate.

Revista „Cutezătorii" publică mai ales careuri tematice, de aceea, în rîndurile care urmează, ne vom referi la modul de compunere a unor astfel de careuri; dar normele tehnice rămîn valabile pentru orice gen de careu.

Grila careului este de obicei pătrată, dar poate fi şi dreptunghiulară, mai rar luînd alte forme.

Pentru a putea să ne apucăm de lucru, alegem o temă la care să avem acces. Urmează faza de documentare, în care vom extrage cuvinte reprezentative legate de tema aleasă din manuale, lucrări de specialitate, reviste, ziare, dicţionare, atlasuri etc., notînd în dreptul fiecărui cuvînt lucrarea şi pagina. Odată ce am adunat suficiente cuvinte tematice, întocmim lista de cuvinte care va constitui materialul nostru de lucru în timpul realizării careului. Recomandăm utilizarea unei foi duble de matematică, în care se înscriu cuvintele în ordinea alfabetică şi după numărul de litere. Dintre cuvintele înscrise în această listă ajutătoare le vom selecţiona pe cele mai reprezentative, care obligatoriu vor intra în careu. Mai pot fi făcute şi altfel de liste, în care cuvintele se vor inscrie în funcţie de importanţa lor pentru tema aleasă, după terminaţii, după literele comune ş.a.m.d.

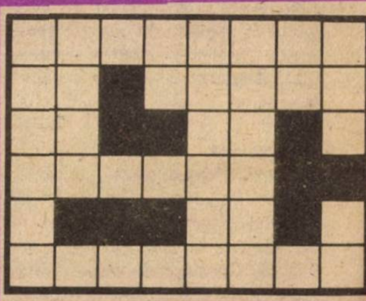
Îndată ce documentarea s-a realizat, se trece la introducerea cuvintelor în grilă. Ne înarmăm cu un creion negru, o gumă şi mai multe foi de matematică. Apoi stabilim dimensiunile careului.

În privinţa încrucişării cuvintelor există mai multe metode: cu colţ, cu diagonală, centrală, în reţea sau, cel mai adesea, combinate. Aceste metode privesc modalităţile în care sînt dispuse punctele negre. Înscrierea cuvintelor în grilă se va face numai cu creionul negru, cu litere de tipar, uşor, ca să putem şterge cu guma încercările nereuşite. Se va căuta ca primele noţiuni introduse la orizontal şi vertical să fie cele mai reprezentative pentru temă.

După realizarea careului se trece la ultima fază de lucru şi anume definirea noţiunilor, deci explicarea semnificaţiei cuvintelor introduse în grilă. Definiţiile vor fi scurte, dar clare, fără greşeli gramaticale, formulate ca în dicţionar, sau spirituale, acolo unde se pretează, ori mai bogate în conţinut, încît, aşa cum arată poetul Tudor Arghezi, acestea să devină „arta de a construi mistere şi de a le ghici". Definiţiile mai pot fi metaforice, rebusiste (bazate pe interpretarea enigmistică a noţiunilor incluse în careu), dar exacte, putînd oferi atît o verificare-test a cunoştinţelor cît şi o completare a lor.

Pentru realizarea unui careu care să întrunească condiţiile necesare publicării trebuie respectate anumite norme tehnice. Astfel, finalul fiecărui cuvînt introdus în grilă se va marca printr-un punct negru, după care poate urma un alt cuvînt. La marginea grilei punctul negru nu este obligatoriu.

În legătură cu punctele negre se săvîrşesc adesea erori. Astfel, nu se admite ca numărul de puncte negre introduse în grilă să fie mai mare de 15% din numărul căsuţelor, indiferent de mărimea careului (un careu de 10/10 va avea maximum 15 puncte negre, un careu de 11/11 va putea să atingă 18—19 puncte negre, unul de 12/12 va avea cel mult 22 de puncte negre şi aşa mai departe).



În enigmistica românească sînt total interzise „barele", adică punctele negre cu laturi comune sau punctele negre aşezate unul lîngă altul pe aceeaşi coloană sau rînd (fig. 1).

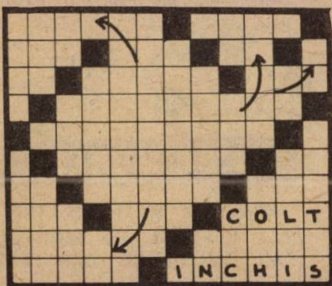
La realizarea careului, compunătorul va repartiza punctele negre în aşa fel încît să evite colţuri sau zone ale careului complet închise de puncte negre, precum şi colţuri semiînchise sau zone în care sînt închise cuvinte sau grupuri de litere care nu au decît o singură comunicare cu restul grilei şi, prin

adăugarea unui ipotetic punct negru, ar izola spațiul respectiv de restul grilei (fig. 2).

La introducerea cuvintelor în careu nu se admit substantive, adjective, pronume, numerale și articole declinate, cu excepția celor din denumirile proprii (geografice, istorice, titluri de lucrări, cuvinte compuse, titlurile unor cunoscute opere literare, muzicale, de artă ș.a.).

Nu se admit verbe conjugate la alte moduri decît la infinitiv și participiul trecut, cînd acesta are sens de sine stătător. Se exceptează de la regulă titlurile de lucrări (ca mai sus) sau alte forme ale verbelor la modul indicativ și imperativ în cuvinte care nu depășesc trei litere.

Nu se vor folosi cuvinte anagramate sau trunchiate și nici cuvinte din aceeași familie. Vor fi evitate cuvintele improprii, lipsite de eleganță. Se vor ocoli cuvintele netematice lungi, care



influențează negativ densitatea tematică a careului.

Nu se admit cuvintele greșit ortografiate, pluralurile inexistente sau grupurile de litere care nu au o semnificație reală. Deci, de la două litere în sus, orice cuvînt va trebui să aibă o accepție reală, să însemne ceva (o abreviere, o notație, un rîu, o insulă, o așezare umană, un munte, o plantă, o constelație, un animal etc.), nefiind permise așa-zisele licențe. Sînt admise numai licențe de două litere. Numele proprii, noțiunile istorice vor fi scrise conform ortografiei în vigoare a limbii române. Cratima nu se introduce în grilă.

Întocmai ca și la celelalte genuri enigmistice, literele Ă, Î, Ș și Ț sînt asimilate cu A, I, S și T. Atunci cînd în grilă apare o singură literă, aceasta nu se definește.

Dacă am respectat toate aceste reguli și am realizat un careu, va trebui analizată și densitatea lui tematică, problemă spinoasă dacă ținem cont că și aici există un barem: minimum 60% litere din termeni tematici.

În condițiile în care numărul de litere tematice introdus în grilă este mai mic decît ne obligă baremul, încercăm fie refăcînd zone din careu, să-l îmbunătățim, fie să realizăm un alt careu, cu o densitate tematică mai bună.

Neîndoios că este mai ușor să dezlegi decît să compui un careu! La compunere, pe lîngă bagajul de cultură generală pe care-l are dezlegătorul, trebuie și talent, perseverență, răbdare și chiar o anumită artă. Această activitate reprezintă însă un excelent exercițiu al inteligenței și fanteziei.

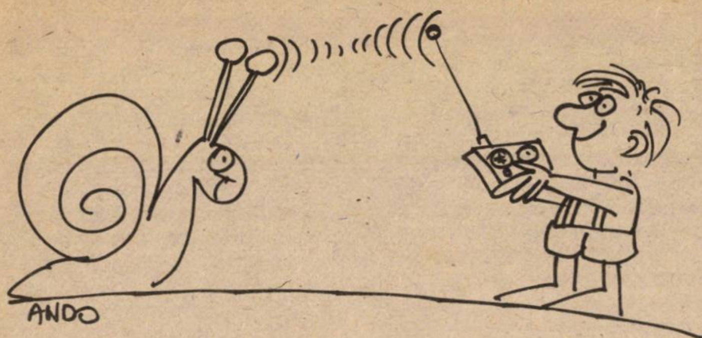
TEODOR AXIOTI,
profesor



— Cum? Chiar **ultimul** din clasă?!
— Ce vrei, tată,... **obligatoriu** trebuia să fie cineva...

PROVERBE DESPRE ÎNVĂȚĂTURĂ

- Ceea ce se învață la tinerețe nu se mai uită niciodată *(proverb italian).*
- Învață plîngînd și vei cîștiga rîzînd *(proverb portughez).*
- Nu e orfan cel fără tată și mamă, ci cel fără învățătură.
- Unde școala se ivește, pămîntul se-mbogățește.
- Cine știe carte are patru ochi *(proverb românesc).*
- Nu învăța pînă la bătrînețe, ci învață pîna la moarte *(proverb rusesc).*
- Cine învață de la altul e un hoț cinstit *(proverb german).*
- Învățătura superficială aduce multe primejdii *(proverb bengalez).*



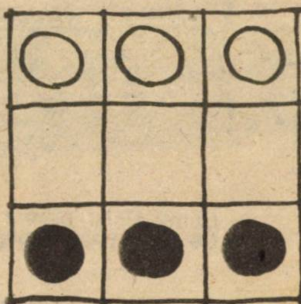
TREI CONTRA TREI

Pe un carton de mărimea unei cărţi de vizită desenaţi nouă pătrăţele dispuse în trei rînduri de cîte trei, ca în figură. Pregătiţi şi trei fise rotunde, tăiate din carton alb, împreună cu alte trei, din carton de altă culoare. Fisele pot fi înlocuite cu monede ce au valori diferite. Fiecare din cei doi jucători dispune, deci, de cîte trei fise identice pe care le aşază ocupînd rîndul de la marginea dinspre sine a cartonului de joc. Între cele două şiruri de fise rămîne un rînd liber.

Se joacă pe rînd. Fisa avansează numai drept înainte cîte o singură căsuţă sau înlocuieşte o fisă oponentă şi îi ia locul. Dar aceasta se va face numai în diagonală — înainte, atît spre stînga cît şi la dreapta. Fisa înlocuită este scoasă din joc. Mersul fiselor se aseamănă cu cel al pionilor la şah. Există trei modalităţi de a cîştiga: 1) înlocuind toate fisele adversarului; 2) blocînd toate fisele oponentului (cel care nu mai poate mişca nici o fisă, pierde); 3) introducînd o fisă proprie într-unul din pătratele liniei de pornire a oponentului. Nu poate exista partidă remiză. Un joc se compune din şapte seturi.

Jocul se începe prin tragere la sorţi. Cel care joacă al doilea fără a comite greşeli nu poate pierde niciodată.

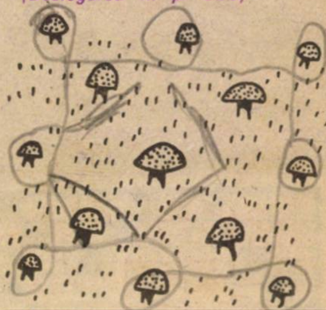
CLAUDIU VODĂ



CIUPERCILE

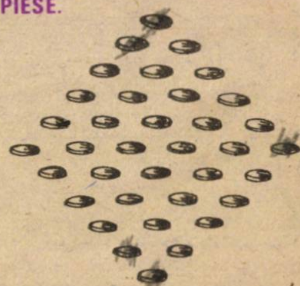
IATĂ O BRAZDĂ ÎN CARE AU CRESCUT TREISPREZECE CIUPERCI. PROPRIETARUL GRĂDINII VREA SĂ LE FOLOSEASCĂ PENTRU A REALIZA DIN ELE UN EFECT DECORATIV. DE ACEEA EL SE GÎNDEŞTE SĂ TRAGĂ O SINGURĂ LINIE NEÎNTRERUPTĂ, FĂRĂ A TRECE DE DOUĂ ORI PE VREO PARTE DIN TRASEU, ÎN AŞA FEL ÎNCÎT FIECARE CIUPERCĂ SĂ FIE SEPARATĂ DE CELELALTE, IAR ÎN ANSAMBLU SĂ ALCĂTUIASCĂ O FIGURĂ SIMETRICĂ. ŞTIŢI CUM TREBUIE TRASATĂ ACEASTĂ LINIE?

(Dezlegarea în p. 208)



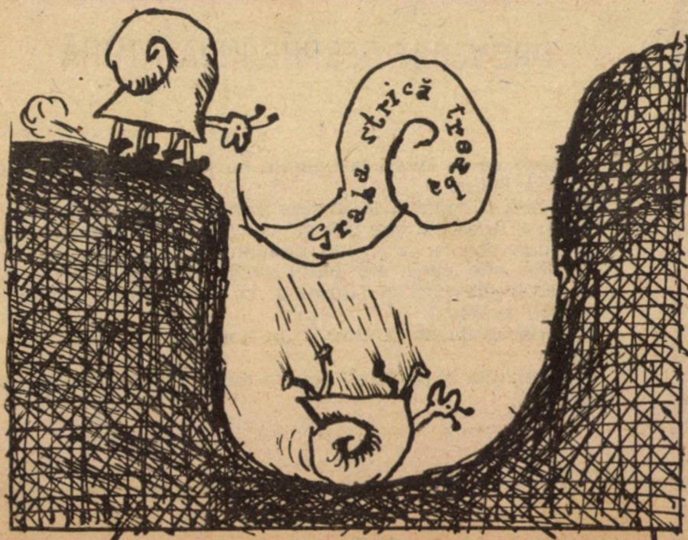
36 DE MONEDE

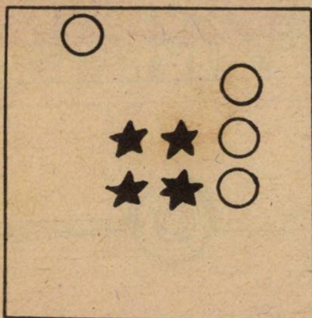
ARANJAŢI PE MASĂ TREIZECI ŞI ŞASE DE MONEDE (SAU CARTONAŞE) AŞA CUM VEDEŢI ÎN FIGURĂ, ADICĂ PE ŞASE RÎNDURI A CÎTE ŞASE PIESE.



CĂUTAŢI APOI SĂ VEDEŢI ÎN CE MOD PUTEŢI ELIMINA NOUĂ MONEDE FĂRĂ A SCHIMBA LOCUL CELORLALTE, ASTFEL ÎNCÎT PE PRIMELE DOUĂ RÎNDURI ALE FIECĂREI LATURI SĂ RĂMÎNĂ CÎTE PATRU PIESE.

(Dezlegarea în p. 208)





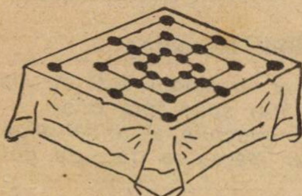
CERCURI ȘI STELE

ÎN FIGURA DE SUS SÎNT DESENATE PATRU CERCURI ȘI PATRU STELE. ÎNCERCAȚI SĂ ÎMPĂRȚIȚI PĂTRATUL ÎN CARE ACESTEA SÎNT AȘEZATE ÎN PATRU PĂRȚI EGALE CA SUPRAFAȚĂ, ÎN AȘA FEL ÎNCÎT ÎN FIECARE PARTE SĂ SE AFLE CÎTE UN CERC ȘI O STEA.

(Dezlegarea în p. 208)

ȚINTARUL

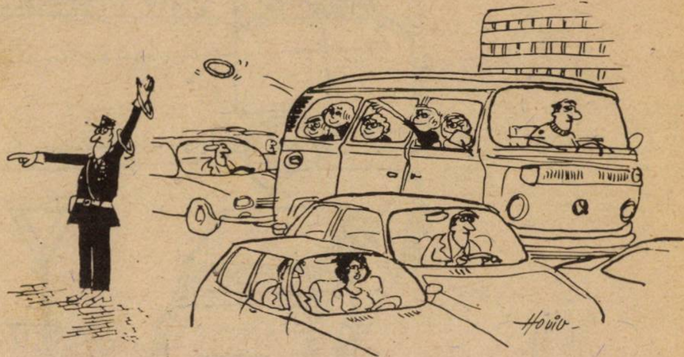
PE MASA JOCULUI DE „ȚINTAR" SAU „MOARĂ" DIN FIGURĂ SÎNT AȘEZATE DOUĂZECI ȘI PATRU DE PIESE NEGRE, DISPUSE PE DOUĂZECI DE RÎNDURI A



CÎTE TREI PIESE. VI SE CERE CA ELIMINÎND PATRU PIESE, SĂ REAȘEZAȚI RESTUL DE DOUĂZECI ÎNCÎT SĂ RĂMÎNĂ ARANJATE ASTFEL DE-A LUNGUL A DOUĂZECI DE LINII DREPTE, FIECARE DE CÎTE TREI PIESE.

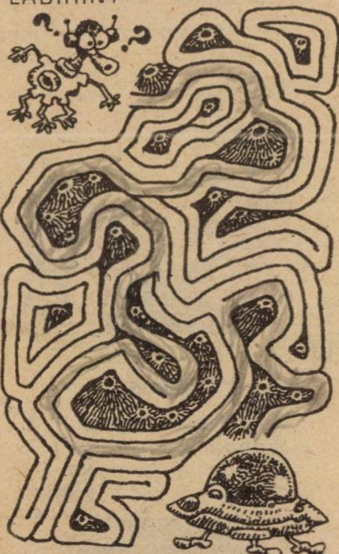
(Dezlegarea în p. 208)



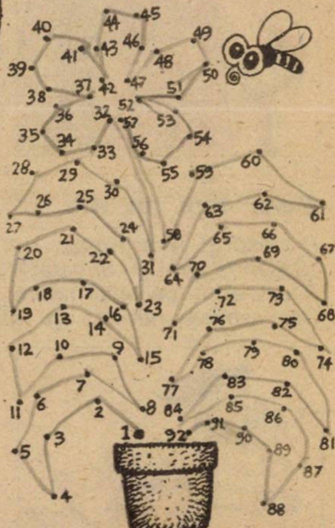


Multiplicînd numărul 142 857 cu doi, cu trei, patru, cinci sau șase, se obține un număr care este format din aceleași cifre, dar dispuse altfel! Multiplicînd același număr cu șapte, se va obține 999 999.

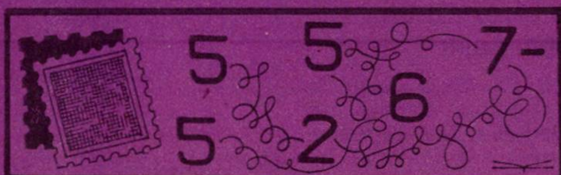
LABIRINT



UNIȚI PUNCTELE

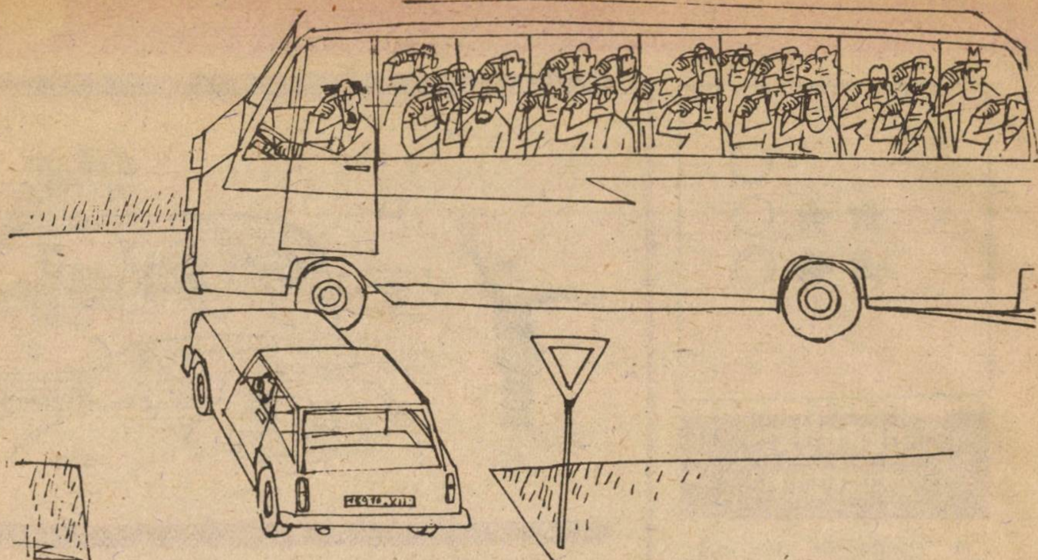


Timbrarea fiscală a fost introdusă pentru prima dată la Constantinopol, de către împăratul bizantin Iustinian. Urmînd liniile din desen, veți afla perioada domniei lui.



Soluție: 527–565

527–565



Răvaşe de CRIŞAN CONSTANTINESCU



Celui care nu ştie

Profesorul te-a rugat:
„Să fii scurt! Ai învăţat?"
Scurt erai, de mai-nainte,
Dar n-aveai nimic... în minte!



Celui pripit

Cînd un lucru se-nfiripă
Fără noimă şi în pripă,
Osteneala ta-i degeaba
Fiindcă... graba strică treaba!

Răvaşul somnorosului

Mama ta găteşte
Fel de fel de peşte;
Oare cum se face
Că doar... somnu-ţi place?



Unui bătăuş

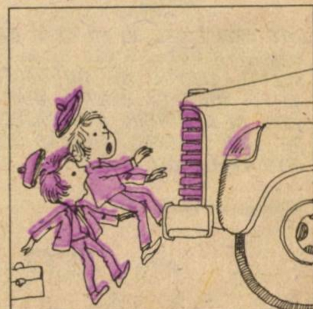
Cu porniri deşarte
Pumnul şi-l arata;
Bine-ar fi la carte
Capul să şi-l... bată!





Unui mincinos

Doar tu singur eşti de vină
Şi ţi-o spun fără ocol:
De minciuni ai tolba plină,
Dar mereu te dă... de gol!



Celor neatenţi

Un şofer în colţ la teatru
A frînat chiar lîngă voi;
Ce folos că eraţi doi,
Dacă n-aveaţi... ochii-n patru!

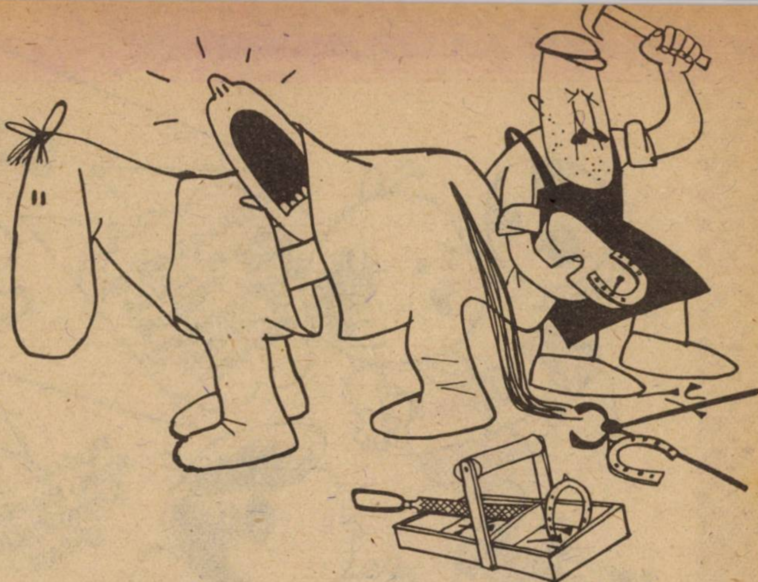
PERFORMANȚE ÎN LUMEA VEGETALĂ

• La noi în țară, cele mai valoroase exemplare de dovleci au fost obținute în gospodăria unui țăran din satul Cozieni, din sectorul agricol Ilfov, care în trei ani consecutiv a recoltat exemplare în greutate de 25–40 kg fiecare.

• În anul 1984, o familie de legumicultori din localitatea americană Eaton a obținut o roșie în greutate de 2 kg. Recordul a fost omologat în cadrul expoziției organizate în New Jersey pentru desemnarea legumelor cu dimensiunile cele mai ciudate.

• În ceea ce privește varza, cea mai bună performanță a obținut-o italianul Berto Bernardi din localitatea Bellaria, cu un exemplar de 4 m, cultivat în curtea casei sale.

• La cartof, recordul obținut de un fermier din Texas în 1795 n-a fost egalat pînă astăzi. Fermierul respectiv a reușit să culeagă de pe terenul său agricol un cartof în greutate de 8 kg.



Ilustrații de VASILE OLAC

Unuia care se mișcă încet

Nu ai spor și ți-o repet:
Ești ca melcul de încet.
Cel puțin el, cît se pare,
Poartă-o casă... în spinare!



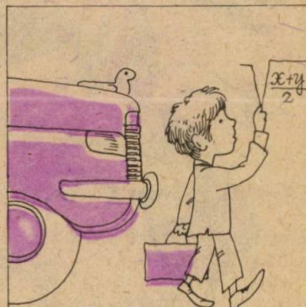


Celui zăbavnic

Tu cu timpul faci risipă
Și mă-ntreb neîncetat:
Trec secundele în pripă,
Sau tu ești... întîrziat?

Celui neprevăzător

Ecuații, radicale,
Le rezolvi ușor matale;
Dar pe străzi mergi cam distrat;
Asta, vezi, n-ai... rezolvat!



Unor gălăgioși

Se gîndește-așa Grivei
Tot uitîndu-se la ei:
- Eu fug, latru, oase farm,
Dar nu fac atît... vacarm!





Unui neglijent

Iată, cărțile-s pătate
Și cu foi mototolite,
Dovedind astfel cu toate
Că de tine-au fost... citite!

Unui sportiv „dur"

Văd și ochii nu mă-nșală:
Una-două, dai năvală;
Tu credeai de volei, poate,
Că se joacă... dînd din coate?



ION NEGREANU
Ilustraţii DOBRICĂ DUMITRU

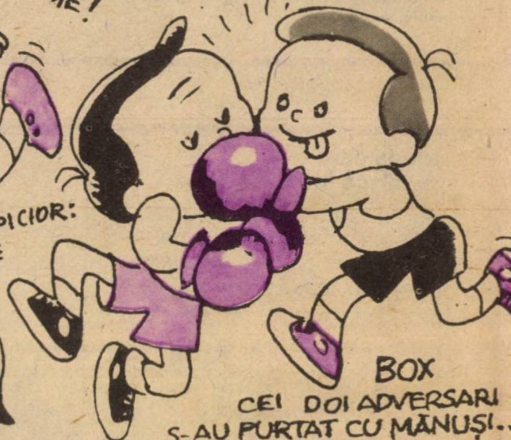
SPORT

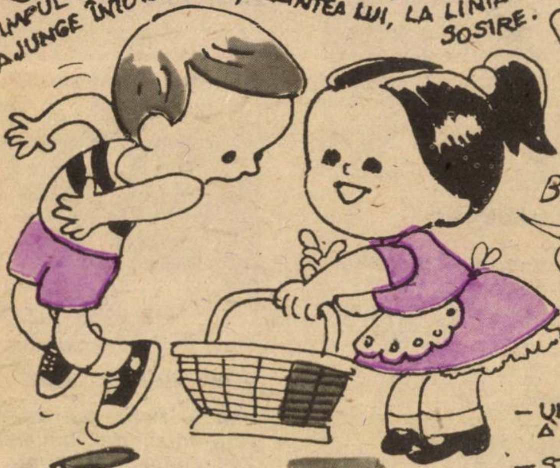




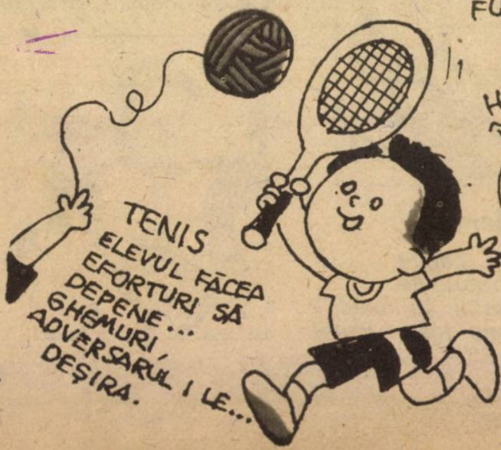














URI

TIR
SINGURA LUI DEFICIENȚĂ ESTE CĂ NU SE ANTRENEAZĂ MAI CU... FOC!

TURISM
DE CÎND „FURNICA" ARE CABANĂ, ADIO PROBLEME DE CAZARE!

SPRE FURNICA

CICLISM
A CÎȘTIGAT CURSA SOSIND ULTIMUL: ERA CU UN TUR DE PISTĂ ÎN AVANS!

LUPTE LIBERE
CÎND ÎȘI CAUTĂ EL SALTEAUA, ÎNSEAMNĂ CĂ SE PREGĂTEȘTE DE CULCARE.

CAIAC-CANOE
DEPĂȘINDU-ȘI ADVERSARUL CU O JUMĂTATE DE BARCĂ, ANTRENORUL I-A REPROȘAT CĂ UMBLĂ CU... JUMĂTĂȚI DE MĂSURĂ!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2			■				■			
3									■	
4					■					
5			■						■	
6						■		■		
7		■			■				■	
8							■			
9			■						■	
10										

SPORTIVĂ

ORIZONTAL: 1) Întrecere sportivă cu caracter mai larg pentru primul loc (pl.). 2) Culte. Medalie de campion. Disc. 3) Probă atletică de fugă pe anumite distanțe. 4) Pepinieră. A merita osteneala. 5) În altitudine. Piesă la războiul de țesut. 6) Echipă de fotbal constănțeană. În bară! 7) Primii atleți. Federația Română de Rugbi (abr). 8) Ambarcații sportive. Lac glaciar în munții Retezat. 9) În cap! La canotaj! Pe teren. 10) Meciuri transmise la televizor.

VERTICAL: 1) Selecționat în finală. 2) Practică un ansamblu de exerciții de alergări, aruncări și sărituri (fem.). Mediu pentru iahting, canotaj academic și altele (pl.). 3) În teren. Slabi la joc. 4) Au sărit din avion (fem.). 5) Rîu și localitate în U.R.S.S. Pele! Gol! 6) Medie de timp. Se ferește. 7) A doua parte a unei competiții sportive, în care se întîlnesc din nou aceiași participanți. Ene Zaharia. 8) A găzduit prima ediție a Jocurilor Olimpice moderne. Accident nedorit pe teren. 9) Unu și două talere. 10) Ascensiunea alpiniștilor pe un perete vertical.

DICȚIONAR: IUG.

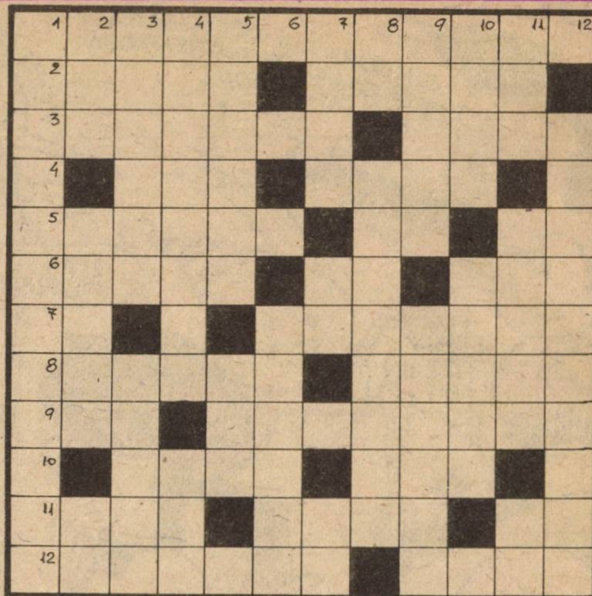
GEORGETA DUMITRU





NIC NICOLAESCU

Scrisori



ORIZONTAL: 1) Scrie la „Cutezătorii". 2) Cîntăreț de muzică ușoară care-și scrie singur partiturile. A alege scrisorile. 3) Publicație care primește zilnic zeci și sute de scrisori. Mistuiți de... dor! 4) Ai copilăriei sînt de neuitat. A nu recunoaște. 5) Cutiuță pentru scrisori. La revedere. Popa Costel. 6) Scrisori triate. Vorbă de legătură. Scrie din cînd în cînd. 7) Tub gol! Secretele unei scrisori. 8) Au uitat să scrie. Emoții la scris. 9) Neagră în cerul gurii. A povesti o scrisoare. 10) Fosta capitală a Moldovei, de unde revoluționarii de la 1848 corespondau cu unioniștii din țară și de peste hotare. Fricos. 11) Indicator cu adresă. Prenumele domnitorului muntean care, printr-o scrisoare domnească, a hotărît înființarea orașului București în 1459. Octav Teclu. 12) Trecere grăbită. Scrisul ca instrument al criticii.

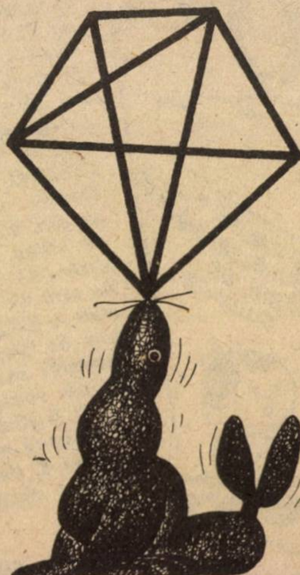
VERTICAL: 1) Corespondent la „Urzica". 2) Scrieri ocazionale. Copaie. Pere! 3) Scrisori cu... plăcinte. Secretele scrisorii. 4) Autorul poeziei „Scrisoarea a treia". În acest fel. 5) Scrisori primite. Scatiu. 6) Scrisorică. 7) Locuitori din Oaș. Nota șapte. Locotenent (abr.). 8) Particulă ardelenească. Scrisoare. 9) Titlu la o scrisoare prietenească. Multă vorbărie. 10) Arte inversate! Redat. 11) E bine să-ți vezi de vîrful lui. Capitală. Autorul unei scrisori. 12) A înmîna o scrisoare.

Prof. V. CIOBANU — Roman

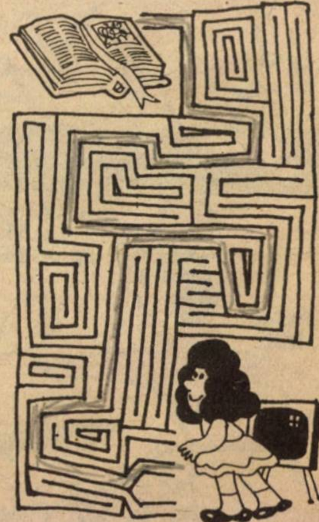
CARE ESTE UMBRA PERSONAJULUI?



CÎTE TRIUNGHIURI SÎNT?



LABIRINT



CEASURI CELEBRE

● *După toate probabilitățile, cel mai vechi orologiu mecanic, atestat de documente istorice, a fost construit în China în urmă cu 2 700 de ani (725 î.e.n.), iar cel mai vechi orologiu mecanic aflat încă în funcțiune se găsește în Anglia. Construit în 1386, a funcționat fără întrerupere peste 500 de ani, timp în care a ticăit de mai bine de 500 000 000 de ori, pînă în 1956, cînd a fost restaurat și repus în funcțiune.*



● *Cel mai mare ceas din lume se află la Beauvais (Franța), fiind realizat între anii 1865 și 1868 și avînd peste 90 000 de piese. Măsoară 20 m înălțime, 10 m lățime și 4 m grosime. În schimb, cel mai mare ceas cu cuc din lume se află la Wiesbaden (R.F. Germania), măsurînd 5,25 m înălțime și avînd un cadran de 2 m.*

● *Cel mai înalt ceasornic public din lume se află la New York (S.U.A.). Dotat cu patru ecrane, este montat la 210 m deasupra nivelului străzii, putînd fi văzut de la mari depărtări.*

● *O firmă elvețiană a lansat pe piață cel mai mic ceas de mînă, ale cărui dimensiuni sînt de 1,25 cm lungime și 0,5 cm lățime. Are o greutate totală de 7 g, cadranul nedepășind mărimea unei gămălii de chibrit.*

● *Cel mai precis ceas public din lume se găsește la Primăria din Copenhaga (Danemarca), abaterea lui fiind de 0,5 secunde la fiecare 300 de ani. În schimb, cel mai exact aparat de măsurat timpul este considerat orologiul atomic al marinei americane, a cărui precizie garantată este de o secundă la 1 700 000 de ani.*



GLUME GLUME

— Băiete — zice profesoara supărată —, astăzi ai fost foarte rău. O să te spun tatălui tău, să vedem, el ce o să zică?

— O să spună că femeile nu știu niciodată să țină un secret.

●

— Mămico, știi, vasul ăla frumos despre care tata spunea că ni s-a transmis din generație în generație...

— Da, ce e cu el?

— Vreau să spun că eu sînt ultima generație, l-am spart adineauri.

●

Mama către Ruxăndrița:

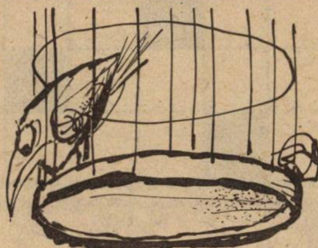
— Draga mamei, nu cumva ai înghițit tu pionezele din cutie?

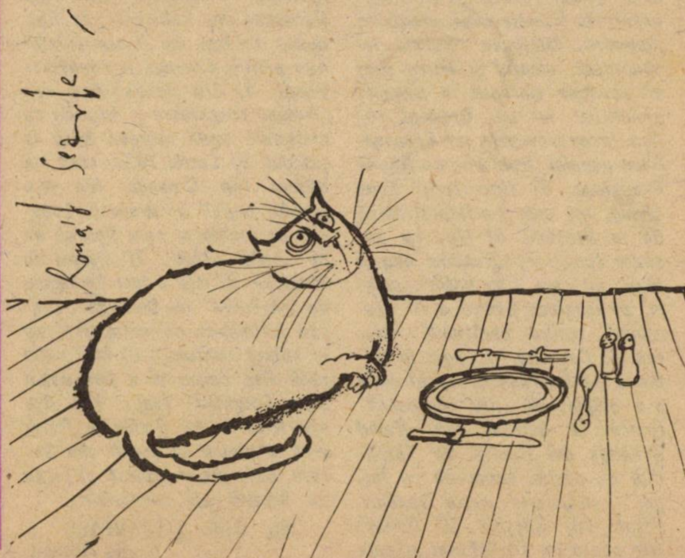
— Nu pe toate, mămico, jumătate le-a înghițit Gigel.

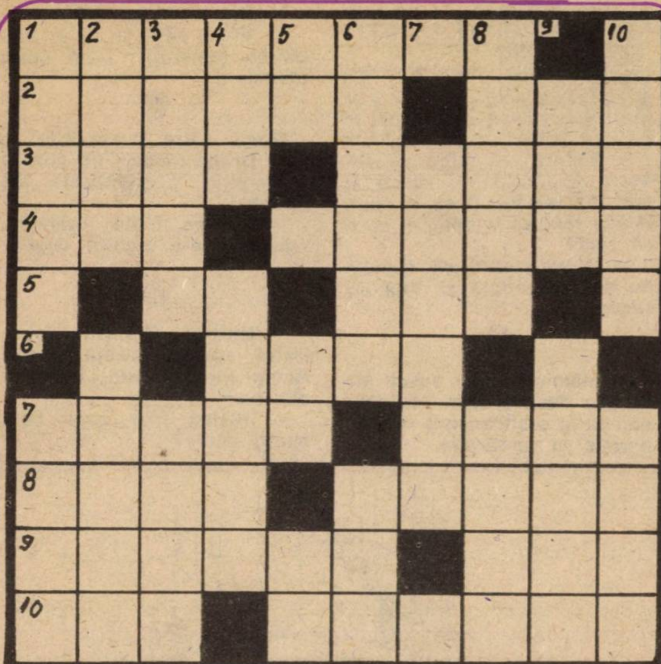
●

— Uită-te, Nelușule, cum puiul sparge coaja oului. Acum înțelegi cum ies puii din ou?

— Înțeleg, dar oare cum ajung acolo?







Amintiri DIN COPILĂRIE

ORIZONTAL: 1) ... lui Moş Chiorpec oglindeşte una din păţaniile lui Nică. 2) „Nu ştiu alţii cum sînt, dar eu unul, cînd mă gîndesc la locul naşterii mele, la casa părintească din Humuleşti"... (inf.). Locul în care îşi avea cuibul vestitul „cuc armenesc". 3) Numele unei interprete japoneze. Isteţimea, morala lui sănătoasă, umorul şi bunul simţ al acestuia vibrează în paginile amintirilor lui Ion Creangă. 4) Aşa încep poveştile lui Creangă. Erou popular, frate bun cu Dănilă Prepeleac. 5) Unu zero! Tuns chilug, aşa cum s-a întors Ionică de la Broşteni. 6) Uns cu unsoare (pop.). 7) „Scaunul nou şi lung" pe care erau poftiţi şcolarii să încalece pentru a fi „răsplătiţi" pentru obrăznicii. Prieten. 8) Cel care l-a băgat în turbincă pe Scaraoschi. Locul unde s-a umplut de „rîie căprească" Ionică la bunicul său, David Creangă din Pipirig. 9) „Îngrădită cu pustiu, acoperită cu fulger", străjuieşte peste veacuri. Pisat. 10) Sfîrşitul lui Dănilă! Din cauza lor s-a înfuriat mătuşa Mărioara, care, alergîndu-l pe Nică, „nu ştiu cum se încilceşte prin cinepă ori se împiedică de ceva şi cade jos".

VERTICAL: 1) „Nică a lui Ştefan a Petrii". Făcătorul de vînătăi. 2) Caracteristic creaţiei marelui Creangă. „Ciobotarul din Uliţa Dărăşeni din Fălticeni". 3) Bojdeuca din Iaşi, loc de sfat şi întîlnire pentru Creanga şi Eminescu. Vastă. 4) Un italian. Apa cea „frumos curgătoare şi limpede ca cristalul" unde mergea Nică la scăldat. 5) Curte! 1837, cînd s-a născut Ion Creangă. Ion şi-a pierdut capul! 6) Amnezii. Locurile de încălecat care lipseau de pe „calul bălan". 7) Agăţat în Moldova. 8) Aşa a fost Eminescu de „ţărăniile" lui Creangă. „Crăpau jucîndu-se cu motoceii legaţi la stîlpul hornului". 9) Mai puţin real! Din cauza ei a fost numit „Ion Torcălău" (adj.). 10) Aşa era Nică a lui Ştefan a Petrii cînd a plecat la şcoala din Socola. Cele din Humuleşti şi Ţicău au devenit azi memoriale.

Ing. **DAN ŞTEFĂNESCU** — Piatra Neamţ

ROMANCIER ROMÂN

Pentru fiecare din cifrele scrise pe rîndul de sus aveţi de ales între trei litere propuse mai jos, corespunzător, pentru a afla numele autorului acelui roman care începe cu fraza: „ — Dumneavoastră nu cunoaşteţi ţăranul român, dacă vorbiţi aşa!"

1 2 3 1 2 4 5 6

1=I S R ?

2=E M V ?

3=C B D ?

4=A O P ?

5=O N T ?

6=U L F ?

CARE ESTE...

... localitatea despre care Alecu Russo scria că „se întinde domol pe spinarea uşor înclinată a unei coline lungi, îşi cufundă brîul în rîul Bahluiului, mîlos în cursul lui ca şi un izvor şi se întinde pînă în mahalaua Tătăraşilor, unde oraşul se opreşte deodată, lîngă o rîpă adîncă"...?

●

... oraşul despre care George Călinescu afirmă că „posedă monumente excepţionale şi a păstrat o frumuseţe ce nu scapă ochiului fin de artist. Aici a fost, de altfel, un ilustru centru al culturii române. Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Costache Negruzzi au desfăşurat o bună parte din activitatea lor literară;"...?

●

... municipiul despre care Geo Bogza scrie: „Cetăţuia şi Galata se zăresc pe dealurile lor ca nişte corăbii de mult încărcate de toata poezia trecutului"?

CLAUDIU VODĂ

GLUME



GLUME

În momentul debarcării în Egipt, Cezar (101-44 î.e.n.) a alunecat şi a căzut. În clipa cînd era întins la pămînt i-a trecut prin minte că întîmplarea ar putea fi



interpretată de unii soldaţi ca de rău augur pentru luptele viitoare. De aceea s-a prefăcut că intr-adins s-a aplecat spre ţărînă, pe care a cuprins-o apoi cu braţele strigînd „Pămînt al Africii, te îmbrăţişez!"

●

Unui corigent

A-nvăţat de mîntuială
Şi în vara cea frumoasă,
Şi ne-am revăzut la şcoală;
Însă nu-n aceeaşi clasă!

●

Despre rotaţia Pămîntului

— Apa, munţii se-nvîrtesc?
Fu-ntrebat elev cutare
— Cred că da! Că ameţesc
Chiar şi numai la-ntrebare!

●

Consemnare

Şi aici, şi-n altă parte,
Unde se petrece cazul,
Cel ce mîzgăleşte-o carte
Parcă şi-ar păta obrazul!

●

Din vacanţă

Cînd eşti promovat, îţi pare
Şi un cer noros cu soare,
De eşti corigent, par toate
Zilele întunecate!

●

La geografie

— Drumul Oltului îl ştii?
— Nu! Că sînt născut la Jii!

G. ZARAFU

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	E	M	I	N	E	S	C	U	■	A	G	L
2	I	I		I	■							A
3	■			N	N					■		C
4	I			■	C	U	N	■				R
5	L	R	■	T	R					■		I
6	I	E	H	U	■		■		■	V	A	M
7	E	S	A	■	M					I	■	A
8	■	C	L	I	O	■		■	E	E	C	■
9	V				A	N	■			N		
10	A	■		■	R	A	S			A		
11	R		■	S	T	A	T	U	I	■		
12	A				E	M	I		■			

Luceafărul

ORIZONTAL: 1) Luceafărul poeziei româneşti. Abreviere medicală. 2) Oraş moldovean în care marele poet a luat parte la şedinţele „Junimii" (1873). Domeniu în care a excelat Mihai Eminescu. 3) Lună a anului 1850, cînd s-a născut poetul. Eugen Cosma. 4) De loc. Abreviere astronomică. „Timpul", publicaţie unde a lucrat Mihai Eminescu (1877). 5) Ler! Aleasă. Cei! 6) Localitate în Indonezia. Rîu (mit. scand.). 7) Romancier portughez. Povestiri legendare, studiate de Eminescu. 8) Muză antică. Siglă internaţională. 9) Redactor-şef al revistei „Familia", care publică prima poezie a lui Eminescu. Artilerist. 10) Localitate din judeţul Sibiu, de unde Mihai Eminescu este ajutat să vină la Bucureşti. 11) Soare. Monument al lui Ştefan cel Mare, la a cărui dezvelire a participat Eminescu în 1883 (pl.). Teme! 12) Unitate de învăţămînt superior de la Viena, unde Mihai Eminescu a fost un student eminent (pl.). Iarna pe uliţă!

VERTICAL: 1) Dînşii. Unul din fraţii lui Mihai Eminescu. În cea a anului 1889 s-a stins Mihai Eminescu. 2) Critic literar care l-a numit pe Mihai Eminescu director al Bibliotecii Centrale din Iaşi (1874). Bold. 3) Doctor din Iaşi care l-a îngrijit pe Mihai Eminescu (1887). Oraş din Germania unde a fost trimis la tratament Mihai Eminescu. 4) Iată (trans.). Pronume. Pană. Scund! 5) Uzinele chimice române (siglă). Cea a lui Mihai Eminescu a survenit la 15 iunie 1889. 6) Scriitor ardelean, prieten cu Mihai Eminescu. Amestec al lui Aman! 7) Rîu în sud-vestul ţării noastre. O parte a tinereţii poetului. A cunoaşte. 8) Interjecţie. Untdelemn! A chiui. 9) Lucrare de doctorat în filozofie, la a cărei susţinere Mihai Eminescu a fost îndemnat de Titu Maiorescu. A alia. 10) Aur. Capitală europeană în care a studiat Mihai Eminescu (1869). 11) Limba elină, învăţată de poet în 1866. „Sărmanul Dionis" (sing.). 12) „Făt-Frumos din...", cunoscută poveste a scriitorului. Element inconfundabil la Eminescu.

DICŢIONAR: AGL, CUN, IEHU, VAM, ESA, CLIO, EEC, NIN, NAAM.

LAURIAN BUTURE şi GEORGE NEGREA — Borzeşti

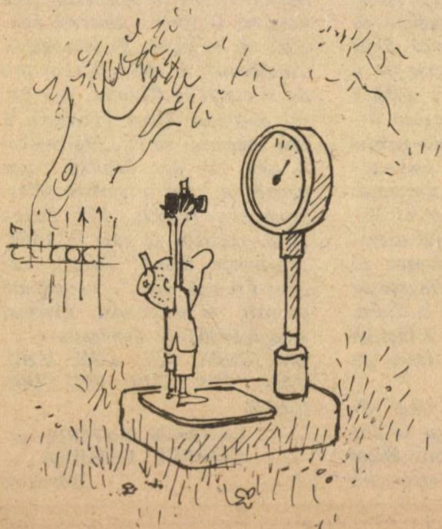
CÎTEVA ZÎMBETE
PENTRU ALMANAHUL „CUTEZĂTORII"
SEMNATE DE

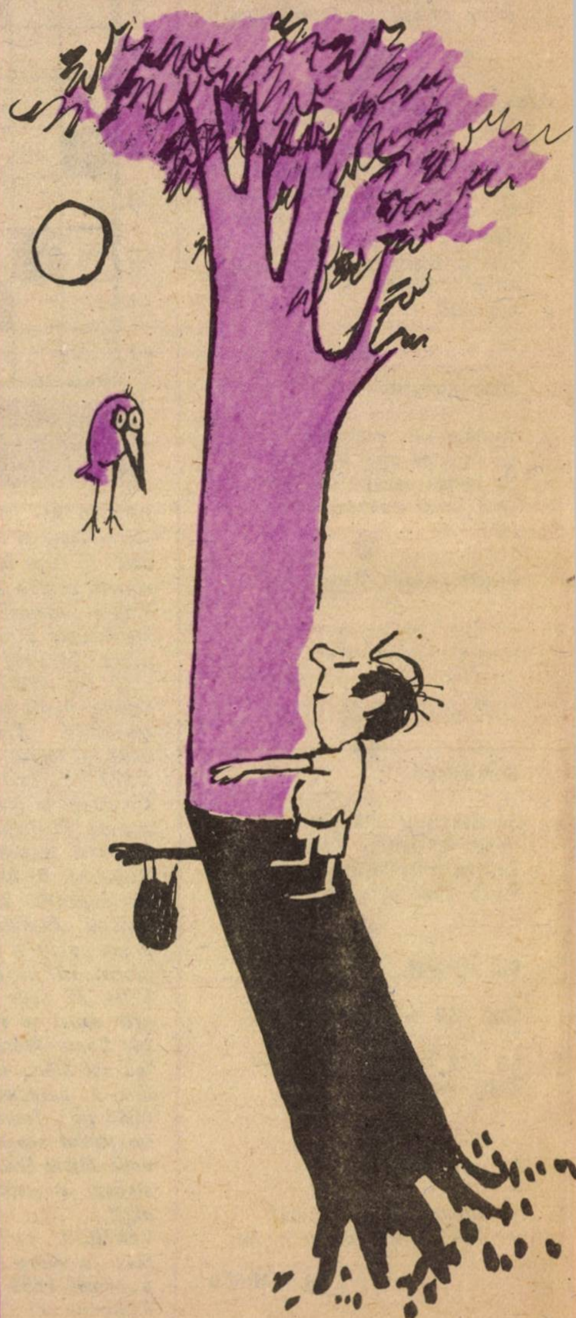
MATTY
ASLAN





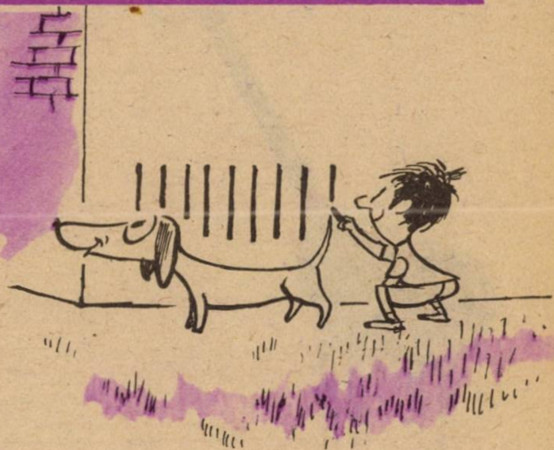
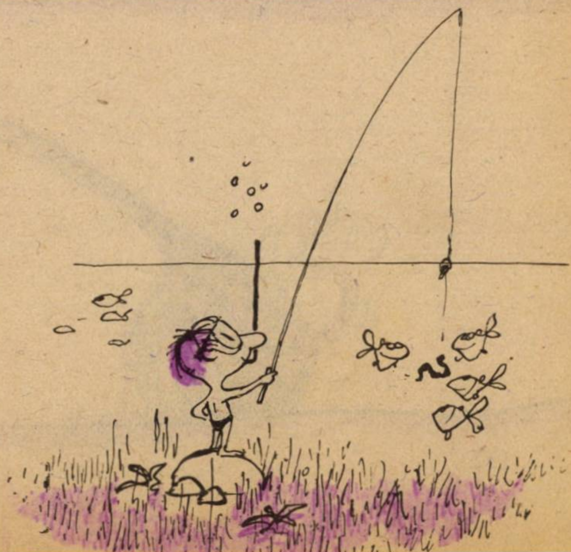
— Dacă nu te potolești,
te schimb cu o pisică!!...









Guillermo
MORDILLO





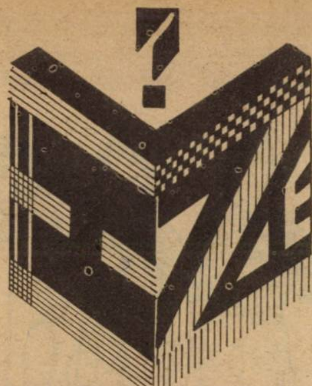


CÎINELE

PRIETEN AL OMULUI

Statistici recente arată că astăzi există în întreaga lume peste 300 000 000 de cîini din 200 de rase diferite. Şi această cifră este în continuă creştere, deoarece prietenia dintre cîine şi om este, de asemenea, în creştere, şi nu de azi, de ieri, ci de 50 000 de ani, după cum afirmă cercetătorii. Folosit de mii de ani şi ca animal de pază, cîinele a ajuns astăzi, în epoca electronicii, să ajute poliţia la urmărirea şi prinderea răufăcătorilor şi a traficanţilor de droguri. Astfel, cîinele Verny din slujba jandarmeriei franceze a primit în decursul ultimilor cinci ani 70 de medalii drept răsplată pentru ajutorul dat la descoperirea şi prinderea a mai mult de o sută de hoţi şi criminali. La solemnitatea fiecărei decorări, în cinstea lui Verny s-a organizat cîte un banchet, laureatul fiind totdeauna în fruntea mesei, cu gamela plină de oase de gaina Fidelitatea cîinilor faţă de stapînii lor poate fi exemplificată convingător. În 1973, o familie care locuia în oraşul italian Bari s-a mutat la Solingen în Republica Federală Germania. Căţelul lor, Larry, a fost daruit unei familii tot din Bari Dupa şase luni, fidelul cîine, fugit de la noii stăpîni, a ajuns în Solingen, la „părinţii" săi adevăraţi. Tot în timp de şase luni, un alt cîine, pierdut de stăpînii săi în localitatea Elgin din Illinois (S.U.A.), a străbătut peste 1 000 km — în 1977 — pentru a-şi regăsi „familia", mutată în localitatea Lincoln. Un exemplu privind prietenia dintre om şi cîine este acela al tinerei englezoaice Sheila Hocken, oarba de mai mulţi ani, ajutată în tot timpul infirmităţii sale de o căţeluşă, care o ducea în fiecare zi la biroul unde lucra ca telefonistă, apoi la magazine, după cumpărături etc. În 1977, Sheila şi-a recăpătat vederea, dar a păstrat căţeluşa alături de ea, ca pe cea mai bună prietenă. Despre acest caz a apărut la Londra o carte care a avut mare succes de public. Recent, o revistă britanică a făcut un sondaj printre cititori pentru a afla care le este animalul preferat. Pe locul întîi s-a situat cîinele, „care este cel mai fidel animal din anturajul omului", pe locul doi — calul, pe locul trei — pisica. Iată şi cea mai recentă confirmare a fidelităţii cîinelui faţă de stăpînul său. În anul 1984, la San Marco (Italia) au fost laureaţi cei mai bravi cîini. Premiul întîi: un doberman ce şi-a salvat stăpînul din mîinile unor bandiţi înarmaţi care voiau să-l răpească; premiul al doilea: un ciobănesc alsacian care a salvat de la jaf un magazin şi pe stăpînul său, atacat de trei răufăcători. Premiul al treilea: un cîine vagabond, pripăşit într-o curte, care l-a salvat de la înec pe noul său prieten, un copil.

CÎTE LITERE SE ASCUND ÎN ACEST DESEN?



CÎND FOTOGRAFII SE AMUZĂ...



JOCUL CUVINTELOR

1) Elementele jocului. Jocul cuvintelor se compune din: a) O tablă de joc (din plastic, lemn sau carton) pe care se desenează un careu de 4/4 pătrăţele, avînd fiecare latura de 3 cm. Careul va fi notat de la 1 la 4. b) 98 de fise sau jetoane (din plastic, lemn sau carton) cu latura de 3 cm, care să poată fi suprapuse pe pătrăţelele de pe tablă. Pe fiecare fisă va fi scrisă o literă din alfabet. Iată numărul fiselor pentru fiecare literă în parte: A=11, B=2, C=5, D=4, E=9, F=2, G=2, H=1, I=10, J=1, L=4, M=3, N=6, O=5, P=4, R=7, S=5, T=7, U=6, V=2, X=1, Z=1. *c) Un săculeţ în care sînt păstrate fisele.*

2) Se poate juca de unul singur sau în mai mulţi. Se amestecă bine fisele din săculeţ. Fiecare jucător va lua, la întîmplare, o fisă. Cel a cărei fisă este mai apropiată de începutul alfabetului va începe jocul. Fisele scoase vor fi reintroduse în stoc. Se amestecă din nou, apoi jucătorul care începe va extrage din săculeţ, pe rînd, 16 fise, pe care le va aşeza pe tabla de joc în ordinea extragerii, completînd unul după altul rîndurile pe orizontală.

Jucătorii examinează literele şi notează cuvintele care se formează prin alăturare pe o parte, în unghi, în diagonală, pe orizontală, pe verticală, înainte sau înapoi. În exemplul nostru, pot fi formate următoarele cuvinte de către un jucător. REA, ASI, MOI, RAC, RANA, RATA, CAR, CARO, CANI, CARI, CABANA, CATANA, CANARI, ECRAN, ECRANA, ECRANAT, ECRANATA, MARINATE, CEATA, BACAN, AROMATE, ANIMAT, ACATARE, BARATE, MIRATA, TARIM, SIRMA, TARANI, TARINA, MORAR, AMORSA, MARINA, ORNATE.

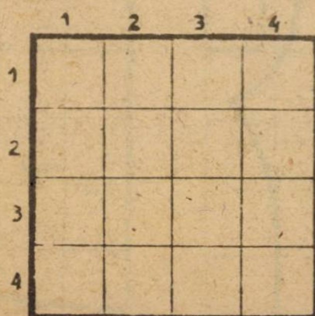
În total au fost formate 33 de cuvinte. Pentru ca un cuvînt să fie valabil, trebuie să aibă mai mult de trei litere. Cuvintele trebuie să facă parte din Dicţionarul limbii române moderne *(DLRM) sau din* Dicţionarul explicativ al limbii române *(DEX) la formele indicate în acestea: substantiv, adjectiv, verbe la infinitiv sau participiu trecut. Sînt excluse numele proprii, cuvintele compuse, simbolurile, prescurtările, pluralele etc. Ca şi la cuvintele încrucişate, la formularea cuvintelor nu se ţine seama de semnele diacritice.*

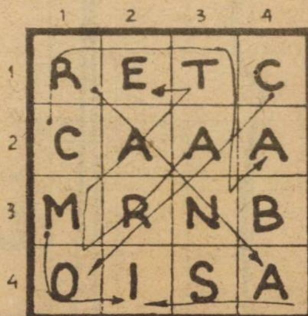
Partida se compune din mai multe tururi. La sfîrşitul partidei, cîştigător este acel jucător care a totalizat maximum de puncte.

3) Cum se calculează punctajul. Ţinta fiecărui jucător este de a realiza un număr cît mai mare de cuvinte într-un tur. La sfîrşitul turului, fiecare anunţă numărul de cuvinte găsite. După controlarea listei, fiecare primeşte punctele, după cum urmează: pentru fiecare cuvînt corect de 3 şi 4 litere – un punct; pentru un cuvînt de 5 litere – 2 puncte; de 6 litere – 3 puncte; de 7 litere – 5 puncte; de 8 litere – 11 puncte. În exemplul nostru, în total pentru cele 33 cuvinte au fost obţinute 95 de puncte.

4) Este interzis să se utilizeze de două ori aceeaşi literă în formarea unui cuvînt, adică întoarcerea pe aceeaşi linie. Exemplu (în fig. 2): se poate forma cuvîntul RANA (în diagonală plecînd din colţul din stînga sus), dar nu se poate forma cuvîntul RAR, care necesită întoarcerea de la primul A în punctul de unde s-a plecat. Chiar dacă sînt mai multe cuvinte ortografiate în mod identic, dar care au semnificaţii absolut diferite, nu trebuie numărat decît o dată. De exemplu: MAI (lună), MAI (încă), MAI (ficat) etc.

Ing. DAN ŞTEFANESCU – Piatra Neamţ







OLGUȚA
VĂ SFĂTUIEȘTE

Rochițele și bluzele cu bretele, cu forme de o voită comoditate vestimentară, confecționate din materiale ușoare, în combinații atrăgătoare prin colorit și desenul imprimeurilor, sînt purtate cu multă plăcere în zilele călduroase ale verii.

Dacă sînteți începătoare într-ale croitoriei, cu ajutorul surorii mai mari sau cu sfatul mamei, lucrul merge mai sigur, mai repede.

Atît pentru bluză cît și pentru rochiță vă propunem un singur tipar, pe care trebuie să-l măriți (un pătrat are laturile de 10x10 cm) la scară, să-l decupați și să-l aplicați pe material (pe direcția firului drept al acestuia). Dați semne. Croiți. Nu uitați să lăsați rezerve pentru toate cusăturile!

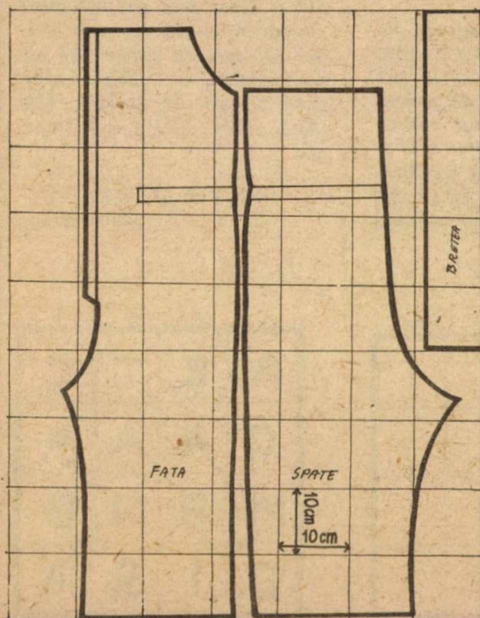
Dacă nu vă puteți despărți de unele fuste, rochițe sau bluze rămase mici, combinați-le, cu îndemînare și imaginație, cu alte resturi de materiale. Și în felul acesta vă puteți reînnoi, foarte economic, garderoba. Nu uitați să le înfrumusețați și să le dați o notă personală folosind paspoaluri asortate, danteluțe, nasturi, volănașe etc. Din resturi de material confecționați-vă o fundă pentru păr sau o băsmăluță pe care s-o folosiți cînd Soarele este prea puternic.

Și pentru că uneori mai sînt și zile mai răcoroase, vă recomandăm să vă coaseți, singure, o salopetă pe care o veți purta cu o bluză sau un pulover. Folosind același tipar, puteți realiza trei variante și chiar mai multe. Deosebirile constau, în primul rînd, în materialul ales pentru salopetă (mai ușor, cu imprimeuri, sau mai plin, uni, în dungi ori în carouri), în al doilea rînd, în alegerea lungimii salopetei (deasupra genunchilor, peste genunchi, cu lărgimea strînsă în manșete butonate sau lungi pînă la gleznă, ușor încrețiți pe elastic ori drepți) și în al treilea rînd prin buzunarele de nelipsit, foarte diferite ca formă (mari, tăiate, aplicate tip „manșon" pe piept, pe șolduri sau pe picior). Și în cazul salopetei rămîn valabile combinarea și asortarea diferitelor resturi de materiale, cu un colorit viu și imprimeuri atrăgătoare. Nu uitați nasturii, cordoanele, tighelurile, care înfrumusețează salopeta.

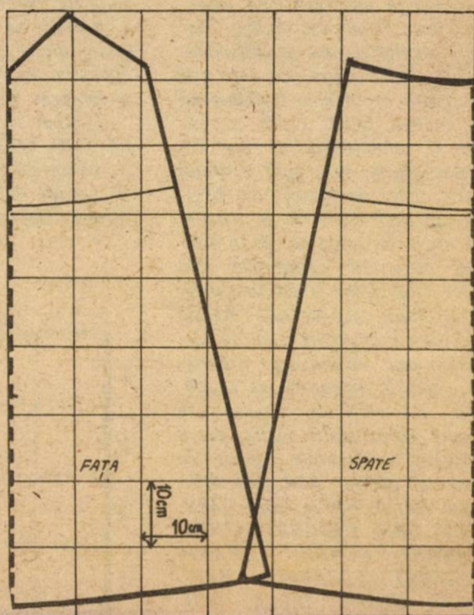


MARIA MITREA și EMESE KELLER

TIPAR 1



TIPAR 2





SFATURI PRACTICE

O pată de cerneală va dispărea repede dacă se freacă materialul pătat cu zeamă de lămîie, apoi cu lapte cald şi la sfîrşit se limpezeşte cu apă.

●

Întotdeauna se pune o bucăţică de sugativă sub ţesătura care se curăţă cu benzină. Se freacă locul pătat pînă se usucă. Astfel nu va lăsa urme.

●

Petele de cafea de pe haine se scot prin frecare cu o soluţie realizată din 10 g de glicerină şi un gălbenuş de ou proaspăt (bine amestecate). Apoi se clăteşte cu apă rece.

●

Miinile se menţin albe cînd sînt frecate cu piure de cartofi amestecat cu puţin lapte dulce.

●

Bumbac sau lînă? Pentru ca să ne convingem dacă o stofă e de bumbac sau de lînă, tăiem o bucăţică şi o apropiem de un chibrit aprins. Dacă arde repede şi cu flacără, e de bumbac, iar dacă fibrele se strîng, se carbonizează şi scot un miros neplăcut, e de lînă.

Petele de dulceaţă, compot sau suc de fructe de pe haine şi stofe se curăţă prin frecare cu un burete înmuiat în apă distilată.

●

Praful depus pe picturile vechi se înlătură frecîndu-se cu o jumătate de ceapă mare. Frecarea se face în toate sensurile. Apoi pînza se şterge cu un burete umezit şi se lasă să se usuce.

●

Carnea de vită bătrînă poate fi frăgezită astfel: se pune la fiert, cînd clocoteşte apa se ia spuma şi apoi se toarnă în vas puţin alcool alb (o linguriţă la 1 kg de carne). Acelaşi rezultat se obţine dacă în apa clocotită introducem cîteva frunze de urzici.

●

Cristalizarea mierei de albine e un fenomen natural şi deci nu poate fi vorba de o depreciere. Cristalizarea se produce cînd mierea e ţinută la temperaturi de 16—17°C.

Dacă păstrarea se face la temperaturi sub 0°C sau peste plus 20°C, fenomenul cristalizării nu se produce. Fluidizarea mierei cristalizate se face prin încălzire la o temperatură de 45—50°C circa două ore.

GLUME GLUME



– Tăticule, ţie ţi-e frică de iepuri?

– Nu.

– Atunci de ce cînd pleci la vînătoare, iei cu tine şi puşca, şi cîinele?

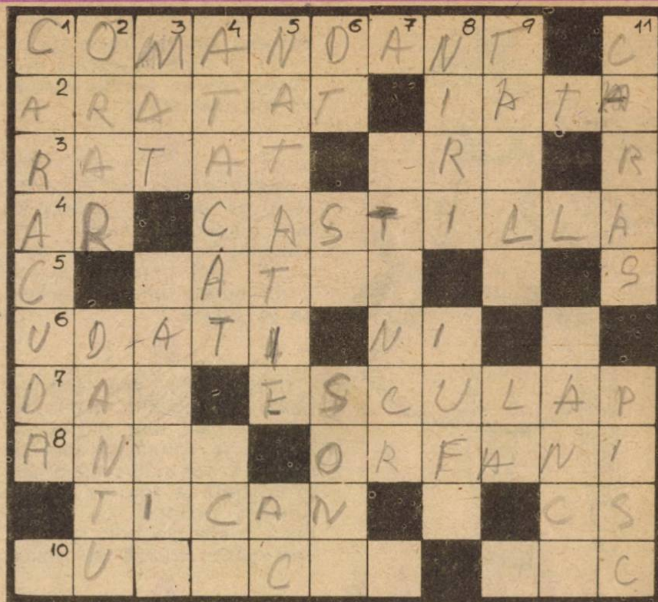


Stephania Klose din R.F. Germania, în vîrstă de 13 ani, este o mare amatoare de echitaţie, dorind cu tot dinadinsul să devină jocheu. Neavînd în gospodăria părinţilor un cal pentru călărie, ea şi-a dresat vaca favorită (Nelly) să sară obstacole întocmai ca un cal pe hipodrom.

ŞTIATI CĂ...

...din punct de vedere medical, mărului îi sînt atribuite calităţi alcalinizante, precum şi o mare concentraţie de calciu, fier şi alte minerale necesare organismului uman? Deosebit de important este şi conţinutul său ridicat în vitaminele C, B_1, B_2 etc. O sută de grame de mere conţine toată cantitatea de vitamină C necesară organismului unui adult. Un rol important îl are mărul şi în profilaxia cariilor dentare. Dacă la cele de mai sus se adaugă şi acţiunea sa diuretică, laxativă şi antidiareică, datorită conţinutului ridicat în tanin, pectine şi pectat de nichel, putem aprecia mai bine de ce mărului i-a fost acordat atîta credit din cele mai vechi timpuri. Un măr pe zi alungă medicul din casă, spune, cu destul temei, un vechi proverb englezesc.

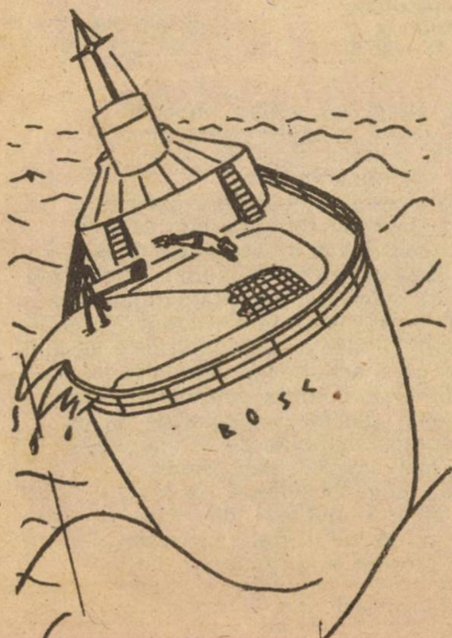




ORIZONTAL: 1) Căpitan. 2) Indicat. Uite. 3) Scăpat din undiță. Din oțel... săritor. 4) Măsură la caracudă. Zonă a Spaniei. 5) Înotătoarele la crap. 6) Scăldați. Nichel. 7) Un braț al Deltei. Mare medic al antichității. 8) Împotrivă. Singuri pe lume. 9) A explorat fluviile Africii. Caraș-Severin. 10) Și cu el se poate merge la pescuit. Rumegător tibetan.

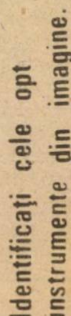
VERTICAL: 1) Pește de apă dulce. 2) Program. Dantură incompletă. 3) Sfîrșește jocul de șah. Arbore. 4) Abordat. În apă. 5) Înotul ca sport. Cîrlig de pescuit. 6) Dumitru Tănăsescu. Sere. Verbul sirenei. 7) Cîndva, demult. 8) Sfîrșitul unor întîlniri! Rapid ca un delfin. 9) Vorbă (pop). Sunet muzical la șalău. 10) Patul apei. 11) „Știuca rîurilor", pește de apă dulce cu corp lunguieț. Semeț... ca un munte.

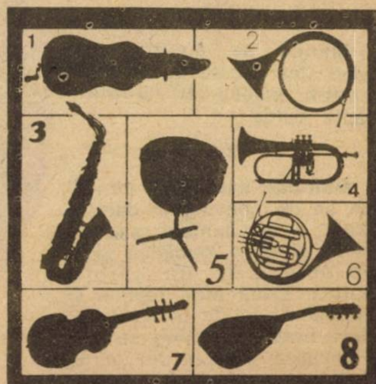
FLORIN PĂSAT

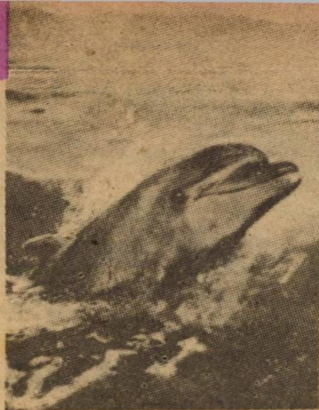


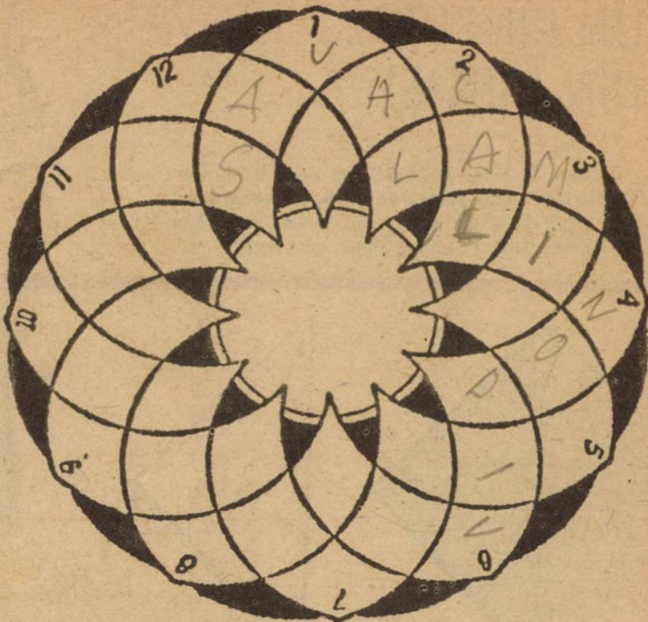
SALVAMAR

In țara noastra, „Salvamar"-ul a fost înființat la începutul lunii iunie 1933. Conform regulamentului aprobat, avea ca scop „salvarea celor ce s-ar afla în pericol de moarte, prin înec sau din alte cauze, în apele teritoriale românești". Ca „zestre" dată la „naștere" avea două bărci cu motor, un tractor și o autocamionetă. În responsabilitate avea posturi fixe la Mamaia, Eforie și Mangalia. Se pare că personalul era pe măsura dotării, respectiv... un coordonator, doi barcagii și un șofer...









ROZETĂ ACVATICĂ

SPRE DREAPTA: 1) Undă marină. 2) Animal de tracţiune, dar şi marin. 3) Nu-i mare! 4) Unitate de măsură pentru viteza navelor, egală cu 1 852 m pe oră. 5) Stăvilar. 6) Loc de trecere în albia unui rîu. 7) Abreviere pentru constelaţia Vela. 8) Bazin special amenajat pentru creşterea şi reproducerea peştilor şi pentru irigaţii. 9) Imită sunetul produs de căderea în picături a unui lichid pe un obiect tare. 10) Lac glaciar, iezer. 11) Epavă (reg.). 12) Alături de capră.

SPRE STÎNGA: 1) Navă. 2) Promontoriu. 3) Ţărm. 4) Fluviu în Africa, cel mai lung din lume: 6 671 km. 5) Bazin portuar special amenajat pentru încărcarea, descărcarea şi repararea navelor. 6) Spaţiu gol. 7) Lipsit de precizie. 8) Puiul căprioarei. 9) Lipsit de intensitate. 10) Omonim. 11) Întindere naturală de apă. 12) Riglă de desen prevăzută la un capăt cu o riglă mai mică.

GEORGETA DUMITRU

ŞTIAŢI CĂ...

...puiul de hipopotam este purtat pe spatele mamei sale timp de mai mulţi ani?

...puii de antilopă, lamă şi de căprioară se joacă şi-şi urmează părinţii doar după cîteva ore de la naştere?

...puiul de girafă stă în picioare după 20 de minute de la naştere şi aleargă destul de repede după o zi?

...puiul delfinului cît timp este mic, este dat în grija unei „doici" atunci cînd mama sa este plecată după hrană? În anumite colectivităţi de delfini există adevărate „creşe" de pui, de care se ocupă un „personal" specializat.

...puiul de cangur are doar 3 cm la naştere? Acesta părăseşte marsupiul mamei abia la 8–9 luni!

...puii de marmotă de munte se nasc mici şi orbi şi părăsesc vizuina după 5–6 săptămîni, moment în care micile vieţuitoare au o hrană dublă formată din lapte matern şi vegetale?

...puii de viezure sau bursuc la naştere sînt mici, lipsiţi de păr şi deschid ochii abia după 28–35 de zile? Stau foarte multă vreme în vizuină, după cum mama lor îi duce în pădure, unde-i învaţă cum să-şi procure hrana şi abia spre toamnă părăsesc vizuina părinţilor.

...puii de urs sînt de aproape 100 de ori mai uşori în greutate ca adultul, cam de mărimea unor şobolani, orbi şi neputincioşi? Ursuleţii stau pe lîngă mama lor circa doi ani, după care devin independenţi.

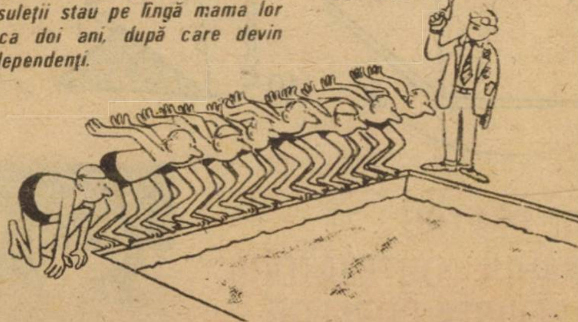


GLUME GLUME

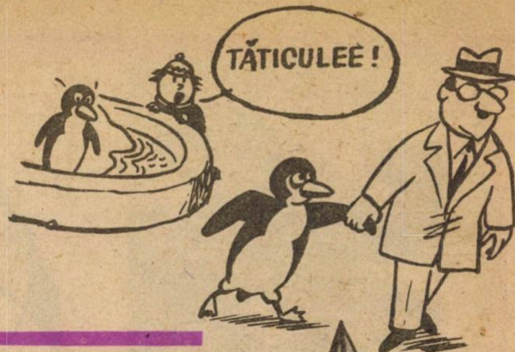
— Bunico, vino să te joci cu noi de-a grădina zoologică.

— Şi ce-o să fiu eu?

— Tu ai să fii o vizitatoare care dă ursuleţilor prăjituri şi bomboane.



UN PINGUIN... DIN HÎRTIE!



O coală de hîrtie de 15x15 cm, avînd fețele diferit colorate, poate deveni un... pinguin dacă o veți îndoi ca în desenele noastre, în ordinea numerelor. Cu puțină răbdare și exercițiu, veți reuși!

1 2 3 4

5 6 7 8

9 10 11

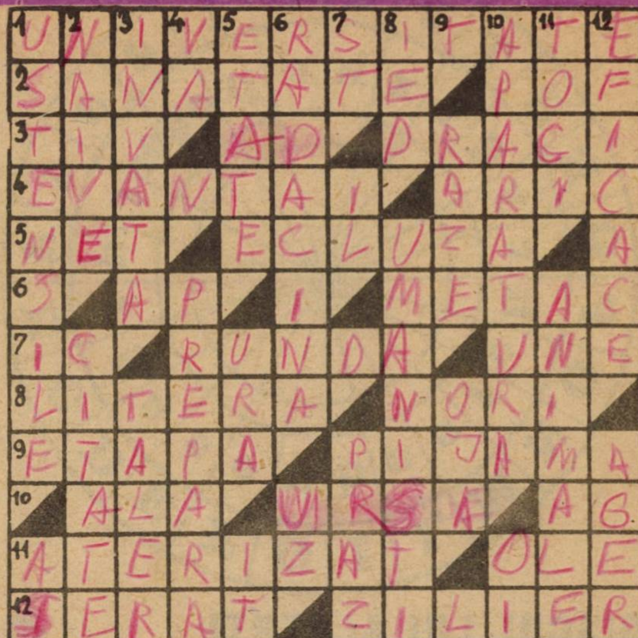
SPECIAL PENTRU ALMANAHUL „CUTEZĂTORII" DE LA REVISTA COPIILOR BELGIENI „TOP"





CULTURĂ GENERALĂ





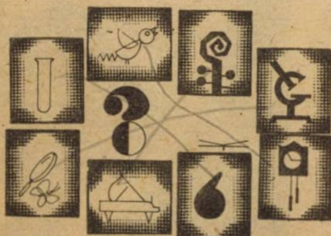
ORIZONTAL: 1) Şcoală de înaltă clasă. 2) Se menţine şi se fortifică prin sport. La cel lăudat nu te du cu sacul. 3) Ultimele în colectiv! 1,2 adverbe! Împielitaţii copilăriei lui Creangă. 4) Cu el îţi poţi face vînt. Creşte lîngă ape. 5) Repetă serviciul la tenis. Poartă la canal. 6) Primele aparate! Gaz natural. 7) Capul lui Icar! Repriză la şah. Produs lactat. 8) Sunet scris. Pete pe cer. 9) Componentă a campionatului. Haina zebrei. 10) Termină şcoala! Carul de pe cer. Argint! 11). Coborît din văzduh. Strigăt la coridă. 12) Aerisit. Muncitor cu ziua.

VERTICAL: 1) Folosite în laborator. Asia! 2) Prostuţe. Extrase din opere. 3) Verbul activităţii şcolare. Disc la balanţă. 4) Începe vacanţa! A pregăti. 5) Vîrstă. Sentiment. Sfîrşit sfîrşit! 6) Radical. Folosinţă 7) Mijloc de pistil! Iluminat la cap! „Ceapă" cilindrică. 8) Unul dintre cucuieţii caprei lui Creangă. Cărturari ai Renaşterii. 9) Congruente la cerc. Jos la lojă! 10) În dotarea laboratorului. Surorile Mioriţei. 11) A învăţa pe de rost (fig.). Studiate la zoologie. 12) Remarcabil. Iute la minte.

Prof. HORIA LUCAN —
Cîmpulung-Suceava

Cele patru desene care apar în casetele din stînga îşi au corespondentul în desenele casetelor din dreapta. Indicaţi aceste corespondenţe.







Care din cele cinci fragmente numerotate completează discul?



GLUME

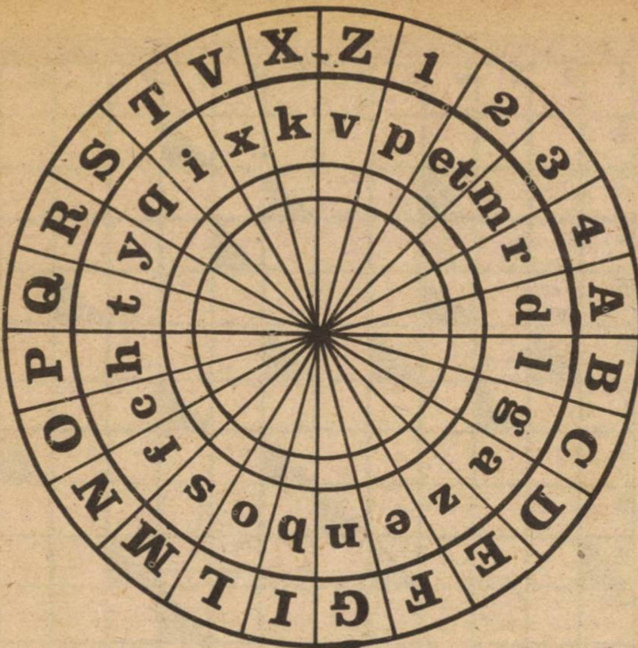
GLUME

— Bietul meu copil! Cînd te-ai tăiat la deget?
— Adineauri, mămico.
— Dar nu te-am auzit plîngînd.
— Credeam că nu eşti acasă.

●

— Nu înţeleg, cum poţi face atîtea pozne într-o singură zi.
— Foarte simplu, tovarăşă profesoară: mă scol foarte de dimineaţă.

DUMITRU VASI —
ŞOIMOŞANU-Braşov



DISCUL LUI ALBERTI

Leon Battista Alberti (1403–1472), ilustru arhitect, pictor, sculptor și muzician renascentist, întruchipa, ca și Leonardo da Vinci, omul universal al Renașterii.

El a inventat un sistem criptografic, foarte interesant, constînd dintr-un aparat compus din două discuri de aramă. Discul mare l-a numit stator, iar pe cel mic rotor.

A împărțit apoi circumferința fiecărui disc în 24 de părți egale. În fiecare din aceste spații ale discului mare a înscris literele mari ale alfabetului (minus H, K, Y, J și U).

În completarea lor a pus cifrele 1, 2, 3 și 4. Iar pe al doilea disc a trecut, cu litere mici, 23 de litere din alfabetul latin (lăsînd afară pe j, pe care l-a înlocuit cu et – în latinește și) – dar nu în ordine, ci la întîmplare.

Alfabetul de pe stator reprezintă cheia. Încercați să descifrați mesajul:

bidabd zqizc idyd hzfbfqxod4d

ITALIA ESTE O TARA PENINSULARA

NĂSTASE TIHU

(Dezlegarea la p. 208)



OUL MIRACULOS

Cu ajutorul unei seringi, goliți un ou de găină de conținutul său, printr-un mic orificiu practicat în partea mai lată.

Lăsați apoi oul gol să se usuce bine în interior (îl puteți chiar așeza într-un cuptor).

După uscare, turnați în ou nisip fin, cam pînă la o treime din volumul său, apoi astupați orificiul cu ceară albă de lumînare, căutînd să-l faceți cît mai puțin vizibil.

Oul astfel preparat vă ajută să faceți o serie de... scamatorii de echilibru. La masă, de exemplu, îl puteți așeza pe o farfurie printre alte ouă normale, de unde îl veți lua apoi „la întîmplare" și veți demonstra că știți să-l... dresați.

Astfel, oul vostru va fi gata să stea „liniștit" în pozițiile cele mai de necrezut: pe marginea gurii unei sticle, pe lama unui cuțit ori va putea fi așezat pe masă în vîrful său cel mai ascuțit etc.

În orice poziție îl veți așeza, nisipul va aluneca și se va aranja astfel încît să formeze un centru de gravitație jos, favorabil menținerii întregului ou în poziții greu de imaginat pentru un ou obișnuit.

CLAUDIU VODĂ

ȘTIAȚI CĂ...

...acum mai bine de un secol, literatura științifico-fantastică înregistra apariția cărții lui Jules Verne „De la Pămînt la Lună"? După cum se știe, acest vis al omenirii s-a realizat abia la sfîrșitul anului 1968. Ceea ce nu se știe sînt unele asemănări, de-a dreptul surprinzătoare, între poveste și datele misiunii navei cosmice „Apollo–8". Iată-le:

	JULES VERNE	„APOLLO—8"
Stația de lansare	Florida (S.U.A.)	Florida (S.U.A.)
Echipajul	3 oameni	3 oameni
Forma navei	obuz	rachetă
Greutatea	5 347 kg	5 621 kg
Lungimea	3,65 m	3,65 m
Viteza	40 000 km/h	38 988 km/h
Construcția	fontă dublată de aluminiu	aliaj de aluminiu (în interiorul navei)
Sistemul de frînare	retrofuzee	retrofuzee

Asta da anticipație... științifică!



DISC SAU SFERĂ?

Într-un disc de carton, material plastic sau metal, de mărimea unei monede de un leu (de preferinţă colorat), daţi două mici orificii diametral opuse. Introduceţi în ele cîte o bucată scurtă de aţă albă. Legaţi-le aşa cum vedeţi în figură.

Apoi ridicaţi discul în dreptul gurii (sau aşezaţi-l în dreptul orificiului din spate al unui aspirator electric de praf, aflat în funcţiune) şi suflaţi cu putere asupra lui. Acesta va începe să se rotească tot mai repede în jurul axei sale. Privindu-l, veţi vedea cum, treptat, obiectul ce se roteşte pare o... sferă.

Ştiţi de ce?

Răspuns: Cînd viteza de rotaţie este suficient de mare pentru ca imaginile să se succeadă pe retină la intervale mai mici de o zecime de secundă, diferitele poziţii ale discului nu mai apar distinct, ci se continuă una pe alta. Şi astfel apare iluzia de sferă.



SCAMATORIE... MATEMATICĂ

Turul de forţă pe care vi-l propunem este deosebit de spectaculos.

Rugaţi pe cineva să aleagă în gînd o serie de trei numere consecutive, cu condiţia ca acestea să nu fie mai mari de 60. De asemenea, rugaţi să mai aleagă şi un număr multiplu al lui 3, însă care să nu fie mai mare de 100. Pe acesta va trebui să vi-l comunice şi îl ţineţi minte sau îl notaţi pe hîrtie. Cereţi acum persoanei respective să adune toate cele patru numere pe care le-a ales (adică seria de trei numere şi multiplul lui 3); după care suma obţinută s-o înmulţească cu 67. Îi veţi cere să vă comunice numai ultimele două cifre ale produsului obţinut. Pe baza lor veţi ghici seria celor trei numere şi – suplimentar – întregul produs (din care ştiţi doar ultimele două cifre).

Deşi pare dificil, veţi merge la sigur. Dacă nu vă puteţi bizui pe memorie, lucraţi în scris, dar cu repeziciune. Procedaţi astfel:

a) Împărţiţi numărul reprezentînd multiplul lui 3 la 3.

b) La cîtul aflat adunaţi cifra 1 şi veţi obţine un număr N.

c) Scădeţi numărul N din cele două ultime două cifre cunoscute ale produsului şi veţi afla numărul cel mai mic al seriei celor trei numere, deci veţi şti imediat toată seria.

d) Înmulţiţi cu 2 cele două cifre ale produsului şi veţi afla primele lui cifre. Cu aceasta v-aţi îndeplinit misiunea.

Ca exemplu să luăm seria care se compune din numerele 3, 4, 5. Vom avea deci: 3 + 4 + 5 = 12. Multiplul lui 3 să fie 9. Adunăm: 12 + 9 = 21. Facem înmulţirea 21 x 67 = 1 407. Vi se comunică 07. Ştiţi şi că multiplul lui 3 este 9; îl împărţiţi la 3 şi obţineţi cîtul 3, la care adunaţi 1 şi realizaţi suma 4. Pe aceasta o scădeţi din 07 şi obţineţi diferenţa 3, care este cel mai mic termen al seriei 3, 4, 5. După aceasta înmulţiţi cu 2 pe 07 şi obţineţi numărul 14, adică primele două cifre ale produsului întreg, care este 1 407.

Pentru a rezuma, să recurgem la un nou exemplu cu seria de numere: 12, 13, 14. Multiplul lui 3 să fie 27. Vom calcula: 12 + 13 + 14 + 27 = 66. Apoi înmulţim 66 x 67 = 4 422. Împărţim: 27 : 3 = 9; iar 9 + 1 = 10. Mai departe, 22 - 10 = 12, care este primul termen al seriei. În sfîrşit, 22 x 2 = 44, deci produsul este 4 422.



GLUME GLUME

— Cum poţi deosebi mărul de păr?

— După fructe.

— Dar cînd pomii nu au fructe încă?

— Atunci aşteptăm.

POATE TRECE ACUL PRIN?...

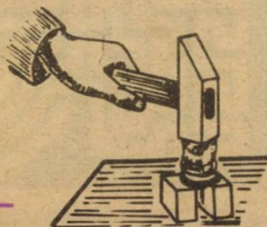
Un disc de aluminiu sau fier de mărimea unei monede de un leu poate fi perforat cu un simplu ac de cusut? Pentru a-i convinge pe cei neîncrezători, faceţi următoarea demonstraţie:

Treceţi un ac de cusut din oţel prin mijlocul unui dop de plută, în aşa fel încît vîrful acului să iasă în afară doar 1 mm.

Partea acului cu urechea, rămasă liberă în celălalt capăt al dopului, va fi tăiată cu un cleşte, tangent la suprafaţa dopului.

Aşezaţi apoi discul pe o scîndură de brad sau pe două suporturi, aşa cum vedeţi în desen, şi plasaţi dopul cu vîrful acului deasupra lui. Cu ajutorul unui ciocan mai greu, loviţi puternic dopul! Discul va fi străpuns de ac!

Explicaţia fenomenului nu este atît de simplă cît ar putea părea la prima vedere.



Mulţi cred că perforarea este posibilă datorită faptului că oţelul din care este fabricat acul e mult mai dur decît aliajul care intră în compoziţia discului. Ei au dreptate, dar numai în parte, pentru că străpungerea se datorează şi faptului că forţa loviturii este concentrată în vîrful acului, deci presiunea exercitată de ac este foarte mare. Acul străpunge metalul mai ales datorită suprafeţii reduse pe care se distribuie acţiunea forţei.

Din acelaşi motiv un cuţit taie cu atît mai bine cu cît este mai ascuţit.

Şi dopul? Rolul său este secundar; el nu permite îndoirea acului lovit.



ȘTIAȚI CĂ:...

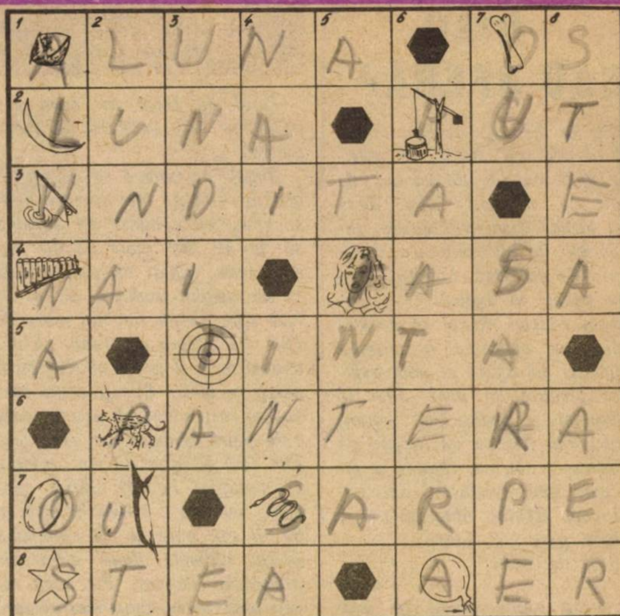
...dintre primii patru români care și-au luat doctoratul în matematici la Paris, trei au tratat în tezele lor probleme de mecanică cerească (Spiru Haret, Constantin Gogu, Nicolae Coculescu)?

...primul astronom teoretician român a fost Spiru Haret și că numele său figurează pe harta părții invizibile a Lunii? Este vorba de craterul Spiru Haret.

...în 1943 Victor Daimaca a descoperit cu ajutorul unui binoclu două comete care-i poartă numele?

...următoarea eclipsă totală de Soare vizibilă din țara noastră va avea loc în anul 1999?





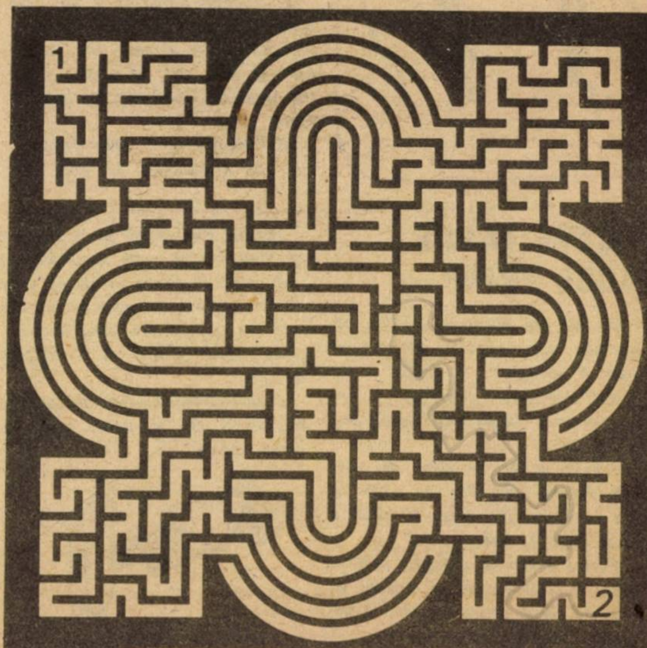
Ing. DAN ȘTEFĂNESCU

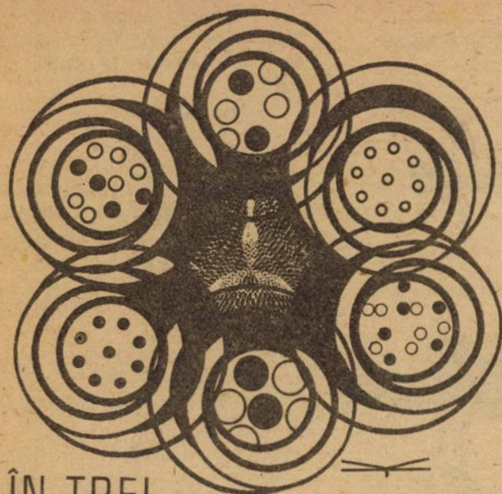
CAREU ILUSTRAT

ORIZONTAL ȘI VERTICAL LA FEL

ATENȚIE: ÎN JOCUL DE FAȚĂ LOCUL DEFINIȚIILOR ESTE LUAT DE... DESENE!

UNU VREA SĂ FIE CONDUS PÎNĂ LA DOI. VI SE PARE UȘOR? ÎNCERCAȚI!





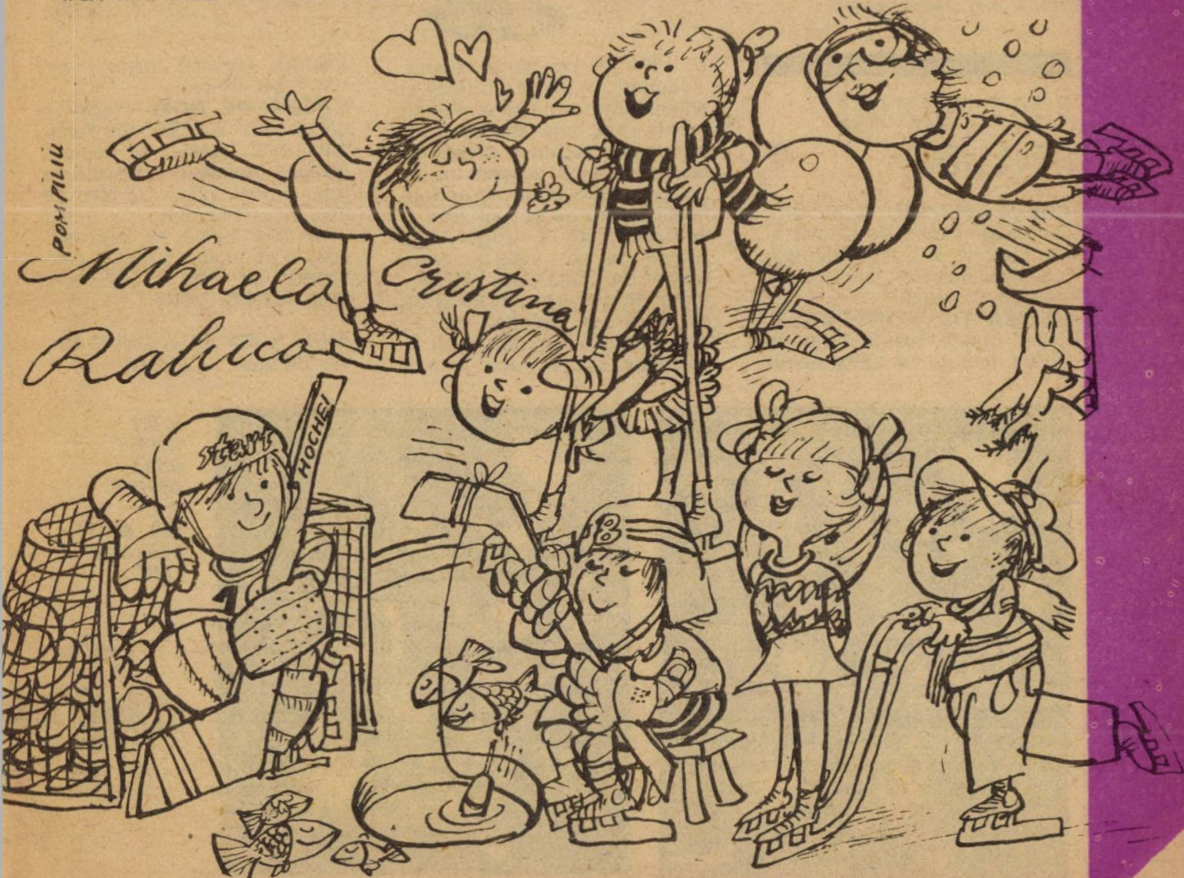
ÎN TREI MINUTE

PRECIZAŢI, ÎN TREI MINUTE, CÎTE CERCURI APAR ÎN ACEST DESEN ŞI DACĂ ÎN EL SE AFLĂ MAI MULTE PUNCTE ALBE SAU NEGRE.

CE CULOARE ARE ZĂPADA?



Oricine este dispus să răspundă cu uşurinţă la întrebarea din titlu: „Fireşte, albă!" Iată însă că pelicula colorată ne dezminte o asemenea convingere. O fotografie în culori evidenţiază un spectru pe cît de ciudat, pe atît de interesant. Dimineaţa, de exemplu, înainte de răsăritul Soarelui, zăpada ne apare de un roz rece, cu umbre azurii de o rară frumuseţe. În timpul zilei, şi îndeosebi la amiază, în condiţiile unei abundenţe mai mari de lumină, are sclipiri aurii — pe un fond galben aproape metalic —, iar seara, odată cu lăsarea umbrei, predomină culoarea violetă. Se înţelege, fotosensibilitatea peliculei color distinge mai bine nuanţele decît ochiul omenesc.





GLUME GLUME

— Mamă! Mămico! M-a bătut!

— Cine?

— Ăla cu capul spart!

●

Mama i-a dat lui Ionel două mere, unul mai mare şi unul mai mic, spunîndu-i:

— Dă-i unul Nicoletei, dar las-o să aleagă ea.

Mai tîrziu mama a vrut să afle:

— Ionel te-a lăsat să-ţi alegi mărul?

— Da, mamă, răspunse fata. M-a întrebat: „Ce vrei, mărul mai mic sau nimic!"

●

— Tată, cînd o albină se aşază pe un spin, albina înţeapă spinul sau spinul albina?

●

— Tată, rechinul mănîncă sardele?

— Desigur.

— Dar cum deschide cutia?

●

— Spuneaţi acum o lună că băiatul meu e din ce în ce mai obraznic. Acum în ce stadiu se află?

— Face progrese!

●

— Bunica mea este o fricoasă fără pereche: de cîte ori trecem strada mă ţine strîns de mînă!

●

— Să nu-l mai inviţi la noi pe Neluţu.

— De ce, mămico?

— E un băiat rău.

— Atunci o să mă duc eu la el.

●

— Dacă azi eşti cuminte, mîine te duci la cinema.

— Nu s-ar putea să mă duc azi la cinema şi să fiu cuminte mîine?

DUMITRU VASI-ŞOIMOŞANU - Braşov

O sugestie

PENTRU POMUL DE IARNĂ AL MÎINILOR DIBACE.



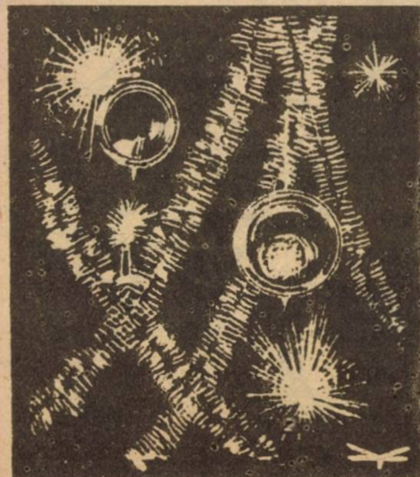
TORT PENTRU REVELION

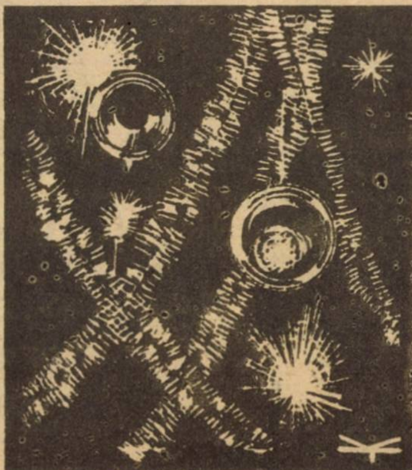
CREME PENTRU TORTURI. Cumpăraţi blaturi de la cofetărie, tăiaţi-le în 3 foi, însiropaţi-le şi umpleţi-le cu una din cremele următoare:

CREMĂ DE PORTOCALE. Într-o cratiţă bateţi, timp de 30 de minute, 4 gălbenuşuri cu 300 g de zahăr pudră. Adăugaţi un pahar cu lapte şi amestecaţi foarte bine. Puneţi cratiţa pe baia de aburi şi continuaţi să bateţi crema cu telul pînă cînd aceasta se îngroaşă. Luaţi vasul de pe foc, lăsaţi crema să se răcească şi adăugaţi două linguri de zeamă de portocale şi două linguri de coajă dată pe răzătoare. Puneţi apoi în amestec două foi de gelatină ce au fost înmuiate în apă rece şi dizolvate foarte puţin în apă călduţă. Umpleţi tortul şi ornaţi-l cu frişcă.

CREMĂ DE ROM. Frecaţi 6 gălbenuşuri cu 250 g de zahăr pînă cînd acesta se topeşte complet. Adăugaţi o ceşcuţă de rom, puneţi vasul pe baie de aburi şi continuaţi să bateţi pînă cînd crema se îngroaşă. Luaţi-o de pe foc, bateţi în continuare şi, cînd crema este rece, umpleţi tortul.

POFTĂ BUNĂ ŞI LA MULŢI ANI VĂ UREAZĂ... OLGUŢA!





ÎNTRE ACESTE DOUĂ DESENE SÎNT MAI MULTE DEOSEBIRI. CARE?



INTERVIURI *cu OBIECTELE ŞCOLARULUI*

PLACA DE PICUP

În trei locuri sînt plesnită
Şi aş vrea să ies din joc,
Că prea des sînt folosită...
Pe cînd cărţile deloc!

PIEPTENELE

Pieptenele unei fete
Cînd mă vede-mi spune-ades:
„Aş intra la ea în plete,
Dar mă tem că nu mai ies!"

PUŞCULIŢA

Puşculiţa lui Matei
Cic-a dat de un necaz:
Doar bunicu-a pus trei lei...
Şi cu-atîta a rămas!

APARATUL DE RADIO PORTATIV

Raguşit, un tranzistor
Mi s-a plîns nervos aseară:
„M-a făcut un muncitor
Şi mă poartă-un pierde-vară!"

BATISTA

Stau boţită şi pătată,
Parc-aş fi a nimănui!
Că atunci cînd sînt curată
Cică nu-s de nasul lui!

STILOUL

Mi-a vorbit un „Flaro" nou,
Necăjit cînd m-a văzut:
– Sînt al zecelea stilou
De un neglijent pierdut!

GĂLEATA DE APĂ

Sînt nedumerită foarte tare
Cînd ajung sau plec de la izvor:
La dus, merg cu fratele cel mare,
Dar mă-ntorc cu fratele minor!

PISICA NEAGRĂ

Sînt de-a dreptul furioasă
Pe stăpîna mea blondină!
Dacă ia un trei în clasă,
Zice că sînt eu de vină!

NASTURELE

Stau mai mult prin buzunar,
La stăpînul meu şcolar,
Că de-o lună încheiată
Sora lui e ocupată!

MINGEA DE FOTBAL

Straniu lucru se petrece
Cu doi fraţi amici de-ai mei:
Fotbalişti de nota zece
Şi şcolari de doi şi trei!

G. ZARAFU





ORIZONTAL: 1) Continentul de gheață acoperit cu o calotă în grosime de 1 500–3 000 m. 2) Ține de cald. Ghiocel. 3) Două localități în vestul Indiei. Fete! Strigătul corbului. 4) Costel Soare. Te îngheață sau te face să tremuri (fig.). 5) Triburi din China de est. Nea. La Bod! 6) A îndoi o hîrtie pînă la suprapunere. Decor natural al coniferelor. 7) Autorul nuvelei „În frig". Se înroșește de căldură. 8) Drum național (abr.). Suport cu fulgi. 9) Revistă pe scurt! Dă friguri. 10) Luna cu temperatura cea mai scăzută.

VERTICAL: 1) Poet clasic român (1821–1890), autorul pastelului „Gerul". 2) Acoperiți de omăt. Un troian vestit. 3) Rîu în U.R.S.S. Îngheață de frig. Vene! 4) Abis! Steluțe de zăpadă. 5) Frig pe jumătate. 1 și 4 ianuarie! A îngheța în sfîrșit! 6) Explorator român care arată în notele sale de călătorie că din fructul baobabului negrii bantu prepară un sirop contra frigurilor. Zgomotul ruperii gheții. 7) În final răciți. La fel. Cai putere la... săniile nordicilor. 8) A se porni vijelia. „Zăpada era murdară" a binecunoscutului romancier Georges Simenon. 9) Năzuință. A îngheța... tare. 10) Scriitor francez, autor al poeziei „Trandafirii iernii". Încălzit prea tare.

DICȚIONAR: ENA, SIAU, TNA.

VENERA POPESCU



GLUME – GLUME



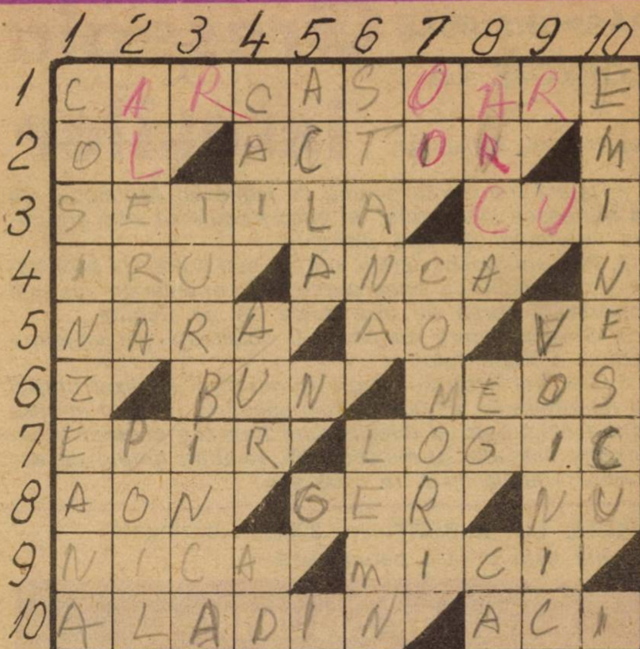
— Ia să văd unde te-ai lovit.
— Nu-i nevoie, îți spun eu: în parcul dintre blocuri.

- Ia spuneți, ce ați făcut voi astăzi?
- Am ajutat-o pe mama. Eu am spălat farfuriile.
- Eu le-am șters.
- Iar eu am adunat cioburile!

Săndel a mîncat prăjitura pe care mama i-a pregătit-o pentru a doua zi.
— Nu știai că prăjitura e pentru mîine?
— Ba da, însă nu mi-ai spus tu să nu las pe mîine ce pot face azi?



CA-N BASME

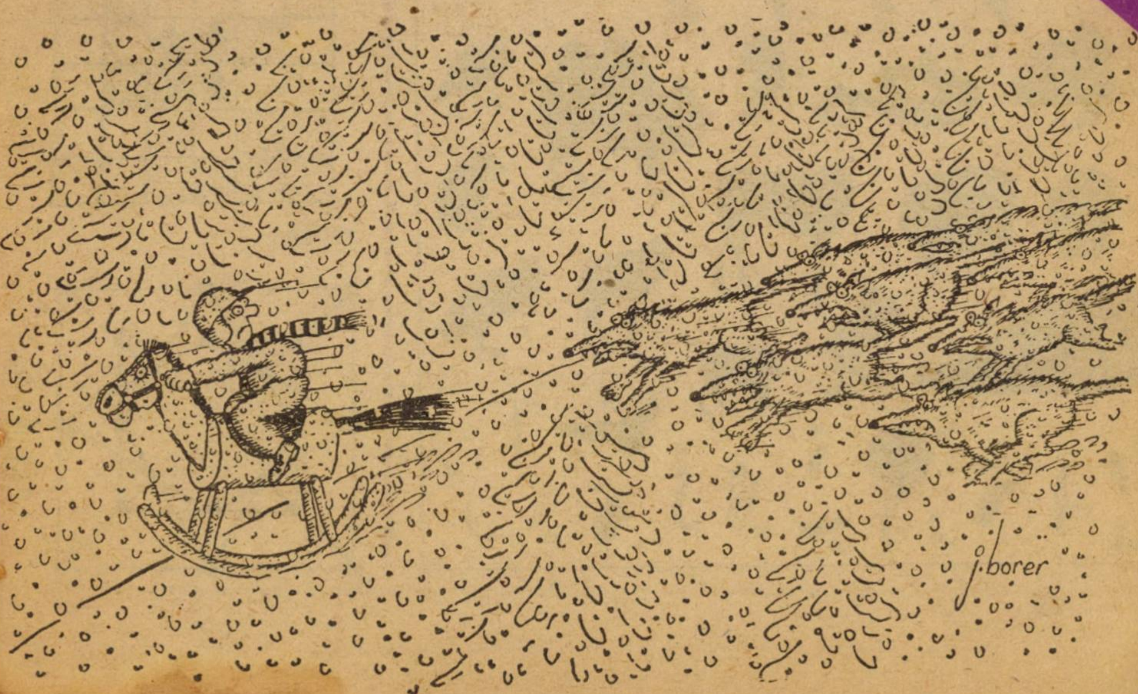


ORIZONTAL: 1) Sfarmă Piatră (pl.). 2) Volum. Dă viață unor personaje de basm. 3) Însetatul din suita lui Harap-Alb. „Accesoriu" prin care Pepelea a rămas celebru, păcălindu-l pe avarul Arvinte. 4) Înălțime lîngă Tallin. Nume feminin. 5) A povesti. Alfa și omega. Într-un vers! 6) Opusul și învingătorul răului în basme. Grupe de populație în nordul Indiei. 7) Stat antic în vestul Peninsulei Balcanice. Un joc de gîndire. 8) Zeul inteligenței și al atmosferei la caldeeni. Limita superioară a aruncării buzduganului. Negație. 9) „...fără frică", cel care eliberează Soarele în poemul Ninei Cassian. Pitici. 10) Posesorul faimoasei lămpi fermecate, care îi îndeplinea orice dorință. Florica cea mică...

VERTICAL: 1) Frumoasa din basmele noastre. 2) „Cenușăreasa" sau „Hänsel și Gretel" (sing.). Localitate în Franța. 3) Agerul posesor al unui sac fermecat. 4) Mîncător de jar (pl.). Metalul merelor lui Prislea. În adîncuri. 5) Localitate în Elveția. 6) Rămîneau... de piatră cei care treceau fără învoire prin pădurea vrăjitoarei. Materialul din care a fost confecționat Buratino. 7) Scor alb. Bogății ca-n basme! 8) O corabie legendară. De la început egale. Dar. 9) Făt-Frumos. 10) Creatorul basmului cult „Făt-Frumos din lacrimă".

DICȚIONAR: IRU, MEOS, AON, POIL, ACLA.

ANA MOGA



RĂSPUNSURILE CORECTE LA **Greșeala isteților**

(paginile 44, 45, 46, 47)

1. Isteții n-au ținut seama de legea lui Arhimede. Ca să plutească în imersie, un corp trebuie să aibă greutatea volumului de apă dislocuit..

2. Prietenii noștri, isteții, nu vor mai suferi de sete dacă-și vor aminti că aisbergurile sînt considerate cea mai importantă sursă de apă dulce de pe Pămînt.

3. Steaua Polară nu poate fi observată din emisfera sudică a Pămîntului.

4. Cei trei isteți au greșit atunci cînd au fixat timpul de expunere la 1/1 000 dintr-o secundă. Timpul în care spotul electronic al televizorului baleiază ecranul în întregime este de 20 milisecunde. Așadar, timpul de expunere trebuia fixat la 1/50 sec.

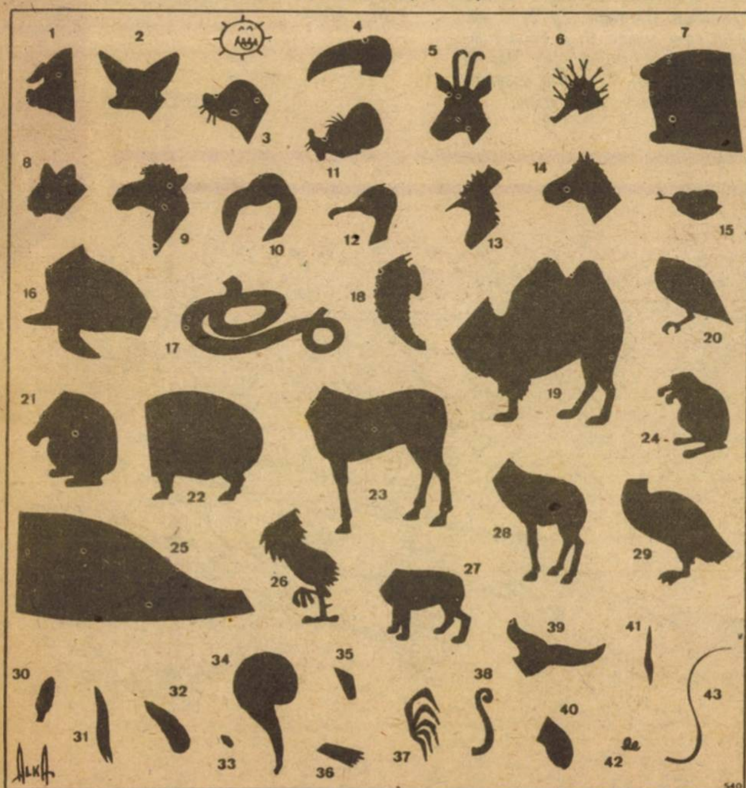
DISCUL LUI ALBERTI (p. 200) — dezlegare

Italia este o țară peninsulara.

JOC ZOOLOGIC

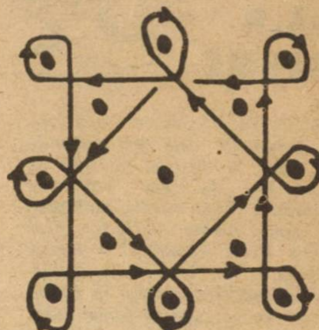
Reconstituiți siluetele animalelor din desen, asociind numărul capului, al corpului și al cozii fiecăruia dintre ele.

Atenție însă: există un cap în plus!



SOLUȚIILE JOCURILOR

CIUPERCILE



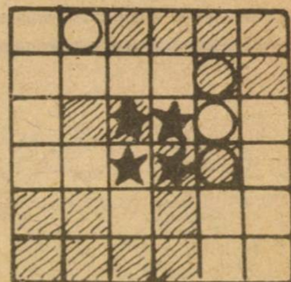
PAGINA 180

36 DE MONEDE



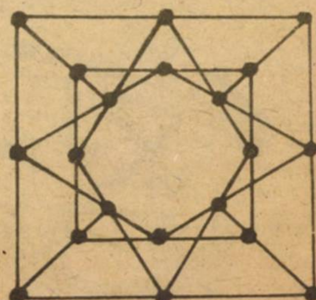
PAGINA 180

CERCURI ȘI STELE



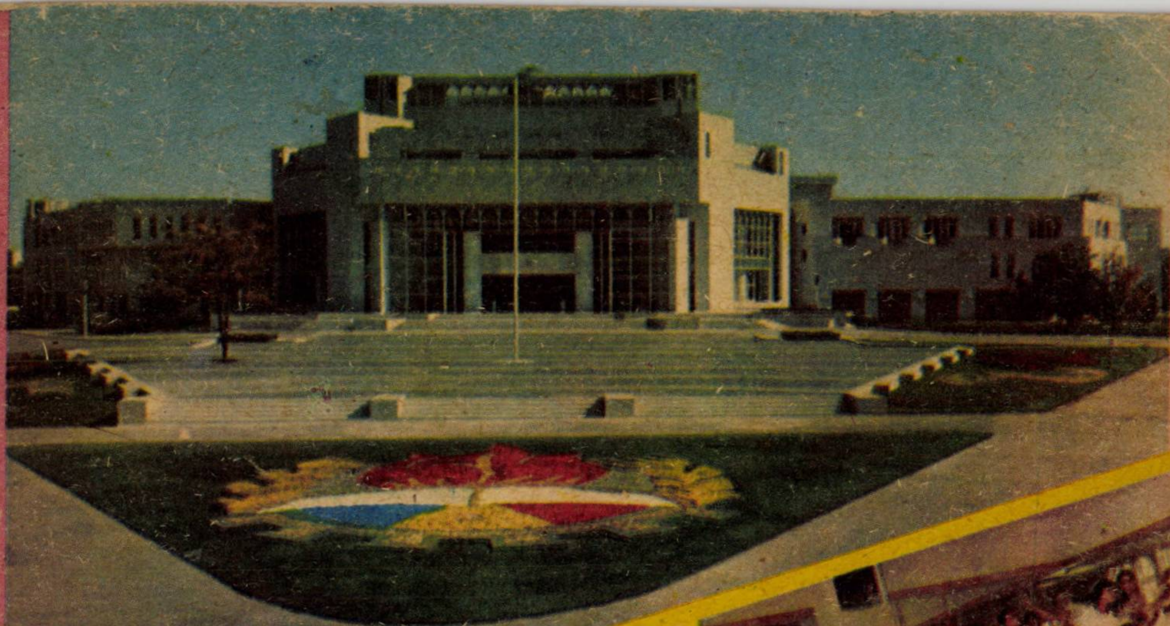
PAGINA 181

ȚINTARUL



PAGINA 181

3,26,37
7,25,39







'87

ALMANAHUL Cutezătorii



ALMANAHUL Cutezătorii 1987

CALENDAR

1987

	IANUARIE	FEBRUARIE
L	5 12 19 26	2 9 16 23
M	6 13 20 27	3 10 17 24
M	7 14 21 28	4 11 18 25
J	1 8 15 22 29	5 12 19 26
V	2 9 16 23 30	6 13 20 27
S	3 10 17 24 31	7 14 21 28
D	4 11 18 25	1 8 15 22

	MARTIE	APRILIE
L	2 9 16 23 30	6 13 20 27
M	3 10 17 24 31	7 14 21 28
M	4 11 18 25	1 8 15 22 29
J	5 12 19 26	2 9 16 23 30
V	6 13 20 27	3 10 17 24
S	7 14 21 28	4 11 18 25
D	1 8 15 22 29	5 12 19 26

	MAI	IUNIE
L	4 11 18 25	1 8 15 22 29
M	5 12 19 26	2 9 16 23 30
M	6 13 20 27	3 10 17 24
J	7 14 21 28	4 11 18 25
V	1 8 15 22 29	5 12 19 26
S	2 9 16 23 30	6 13 20 27
D	3 10 17 24 31	7 14 21 28

	IULIE	AUGUST
L	6 13 20 27	3 10 17 24 31
M	7 14 21 28	4 11 18 25
M	1 8 15 22 29	5 12 19 26
J	2 9 16 23 30	6 13 20 27
V	3 10 17 24 31	7 14 21 28
S	4 11 18 25	1 8 15 22 29
D	5 12 19 26	2 9 16 23 30

	SEPTEMBRIE	OCTOMBRIE
L	7 14 21 28	5 12 19 26
M	1 8 15 22 29	6 13 20 27
M	2 9 16 23 30	7 14 21 28
J	3 10 17 24	1 8 15 22 29
V	4 11 18 25	2 9 16 23 30
S	5 12 19 26	3 10 17 24 31
D	6 13 20 27	4 11 18 25

	NOIEMBRIE	DECEMBRIE
L	2 9 16 23 30	7 14 21 28
M	3 10 17 24	1 8 15 22 29
M	4 11 18 25	2 9 16 23 30
J	5 12 19 26	3 10 17 24 31
V	6 13 20 27	4 11 18 25
S	7 14 21 28	5 12 19 26
D	1 8 15 22 29	6 13 20 27

Redacţia revistelor pentru copii din Bucureşti
ALMANAHUL „CUTEZĂTORII" 1987
Editat de revista „Cutezătorii"

Redactor-şef: ION IONAŞCU

Redactor: **HORIA ARAMĂ**
Prezentarea grafică:
POMPILIU DUMITRESCU
B. ZAHARIA
Prezentarea tehnică:
ION MIHĂIESCU
Tiparul:
Combinatul poligrafic
„CASA SCÎNTEII"
Comanda nr. 60 245

Preţul: 15 lei

